I чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: BArcly 7-5337
BArcly 7-4125
— Тел. з Ню Йорку: —
УНСоюз: 435-8740

РІК LXXIV. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛЮТОГО 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 21, 1967 No. 31. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Понеділок, 20 лютого, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ОБОРОНЯЄ СВОЮ програму допомоги закордонним державам, заявляючи, що не можна зменшувати число тих держав, які мають дістати американську допомогу. Президент вислав листа до сенатора Фулбрайта, голови Сенатської Комісії Закордонних справ, який твердив, що Джансон ігнорує Сенат і збільшує число держав, що мають користати з допомоги ЗДА. Сенат схвалив, що тільки 10 держав можуть дістати допомогу на розвиток своїх економік і тільки 40 країн технічну допомогу. Президент збільшив число держав з десяти до 29-ох, і 40 до 48-ох. Президент Джансон заявив сенаторові Фулбрайтові, що не можна не дати допомоги заприязненим державам, бо інакше вони можуть стати жертвами В'єтнамі.

ПРЕЗИДЕНТСЬКА КОМІСІЯ в справах поборювання злочинности опублікувала звіт після 18-місячної праці, в якому рекомендує понад 200 проєктів на те, щоб зменшити число злочинів. Ці проєкти обіймають різні проблеми, від контролі народин аж до запевненого мінімального прибутку для окремих родин. Досі не знати, яких коштів вимагало б здійснення цієї широкої програми, але голова цієї Комісії Ніколас де Каценбах заявив, що треба буде великих коштів на цю ціль. У звіті домагається Поправки до Конституції, яка зможливила б поліції з більшим успіхом поборювати злочини.

СПРАВА ДОПОМОГИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ Розвідчої Агенції поширюється на щораз то ширші кола, бо виявляється, що ця Агенція давала субвенції не тільки студентським організаціям, але і університетським, журналістичним, правничим, бизнесовим, робітничим і учительським. Тиждень тому, 13-го лютого, виявлено, що ЦРА давала субсидії Крайовому Студентському Товариству на те, щоб воно на міжнародних з'їздах поборювало комуністичну ідеологію. До тижня часописи помістили список десятьох різних товариств й організацій, які діставали субсидії з Центральної Розвідчої Агенції. „Співпрацювали" в цій афері кількадесять організацій з цієї на корпорацій.

РОМНІ КРИТИКУЄ СПОСІБ ВЕДЕННЯ війни у В'єтнамі. Мишиґенський губернатор, промовляючи в Анкорідж, Аляска, сказав, що Уряд президента Джансона веде війну „незграбно і нескоординовано". „Вірю, казав Ромні, що Президент щиро бажає миру, але, на мою думку, чи перешню політику ведеться нещасливо". Ромні не бачить доброї координації у воєнних діях, бо досі не вдалося ліквідувати партизанки у В'єтнамі. Ромні твердить, що Уряд і досі ще не розуміє, чи у В'єтнамі є випадок чужої комуністичної агресії, чи тільки внутрішня революта тубільного аселення. Ромні сказав: „Там є і це і те, але треба встановити, що важливіше, бо від цього має залежати трактування цілого спору" — казав Ромні.

ПРОМИСЛОВА ПРОДУКЦІЯ В СІЧНІ ц.р. зменшилася на один пункт в порівнянні з грудием 1966 р. і становила 157.9 відсотки, а в грудні 1966 — 158.9 відсотка. Це зменшення на відсотки становить 0.6 відсотка. Найвища промислова продукція була в жовтні 1966 р. (158.9) і відтоді не збільшилася. Зменшення промислової продукції на цілий один пункт було в жовтні 1964-го року і воно було спричинене страйком в автомобільному промислі. Зменшення промислової продукції свідчить про сповільнення темпу економічного збільшення, але частинно його причиною були сніги, що впали в тому місяці.

У СВІТІ

ТІТО БАЧИТЬ РЕАЛЬНУ НЕБЕЗПЕКУ 3-ої світової війни: він передбачає, що в дальшому загостренні совєтсько - китайських відносин Комуністичний Китай не пропускатиме через свою територію совєтських транспортів для Північного В'єтнаму. Тоді СССР збільшить свої транспорти морським шляхом, чого не зможуть терпіти ЗДА, а з затопленням будь-котрого совєтського корабля — війна між СССР і ЗДА стане неминучою. Саме тому Совєти тепер дійсно хочуть швидкого закінчення В'єтнамської війни. Тіто виявив ці свої погляди під час своїх відвідин у Відні, з яких вже вернувся до Београду.

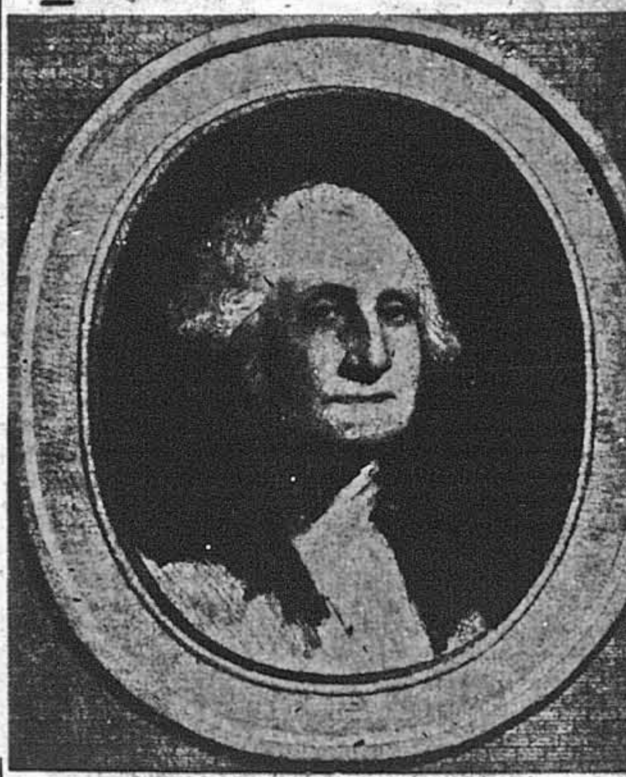
АЛЕКСЕЙ КОСИГІН МАВ ДВОГОДИННУ РОЗМОВУ з амбасадором ЗДА у Москві Лювелленом Томпсоном. У тій нараді взяли участь голова американського відділу в совєтському міністерстві закордонних справ і перший секретар амбасади ЗДА. Перекладчики були зайві, бо Томпсон володіє добре російською мовою. Гадають, що мова була головно про В'єтнам і плянований договір проти поширення атомової зброї. Довгий час тієї наради вказує на бажання обох сторін договорюватись — твердять коментатори.

У ЖЕНЕВІ ВІДНОВИЛИСЬ НАРАДИ 17-членної конференції розброєння. Франція, як 18-ий член, не бере знову участи. Американський і совєтський головні делегати, Вільям Фостер і Алексей Рощін, мали вже наприкінці минулого тижня довгі дві „приватні" розмови, присвячені проєктованому договорові проти поширення атомової зброї. За тим договором атомові держави мають зобов'язатись не постачати нікому атомову зброю ані матеріялів для її продукції. Західня Німеччина й Італія, а також Франція і з неутральних країн Японія та Індія мають поважні застереження проти клявзулі, яка дозволяє на міжнародну контролю ляборатрій, що продукують атомову енергію для мирових цілей: у практиці це дозволило б совєтським шпигунам легально дістати важливі промислові тайни з різних високорозвинених країв.

ЯПОНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПЕРЕОБРАВ ЗНОВУ 66-річного лідера консервативної і прозахідної ліберально - демократичної партії Ейсаку Сато на прем'єра, 279 голосами проти 191, які впали на лівої соціяліста з опозиції, що має зацікавлення на Пейпінг.

7 БЕРЕЗНЯ Ц. Р. ЗІЙДЕТЬСЯ В ДЖАКАРТІ Конгрес Індонезії, найвища конституційна й законодатна установа тієї 100-мільйонової країни. Єдиною точкою деннего порядку Конгресу буде справа президента Сукарна: 350 членів Конгресу, які становлять індонезійський парлямент, три тижні тому зажадали позбавлення Сукарна президентури і поставлення його під суд за грошові зловживання. Таку саму вимогу виніс Найвищий Суд. Сукарно відмовився від суґестії, щоб він сам зрікся і виїхав за кордон та заощадив державі те сумне видовище.

У ДЕНЬ БАТЬКА НАШОЇ КРАЇНИ

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН

КОМІСІЯ ЗДА В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ РЕКОМЕНДУЄ КОНҐРЕСОВІ НОВІ ЗАКОНОПРОЄКТИ

Вашингтон. — Федеральна Комісія в справі громадянських прав опублікувала свій звіт під заголовком „Расова ізоляція в публичних школах", домагаючися, щоб Конгрес схвалив нові закони в цій справі. Коли це станеться, то воно матиме велике значення в боротьбі проти расової сеґреґації в школах в цілій країні, бо дотеперішні закони в справі скасування расової сеґреґації дозволяють на те, щоб існували окремі школи для негритянських дітей. Комісія стоїть на тому становищі, що повне зрівняння негритянських учнів з білими учнями може настати аж тоді, коли чорні учні зможуть навчатися разом із білими колеґами. Рішення цієї Комісії викликає глибоке зацікавлення між виховниками, соціологами та політиками. Висновки з рішення цієї Комісії є такі, що федеральні фонди мають бути зужиті не на те, щоб поправляти умови навчання в школах для негритянських учнів, бо це не причиниться до того, щоб ті негритянські учні жили з їхніми білими колеґами, — а на те, щоб розбудовувати школи в тому напрямку, щоб об'єднувати негритянських учнів із білими, бо тільки тоді зникне то ґетто, яке ще далі існує в шкільництві. Учні, які кінчають школи, в яких навчаються самі негритянські учні, почуваються упослідженими і тоді, коли вони вступають до академічних шкіл, в яких вчаться і білі студенти. Ця Комісія працювала від листопада 1965-го року.

АФП-КІО підтримують проєкт Президента збільшити пенсії соціяльного забезпечення

Бел Гарбор, Флорида. — Голова Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Джордж Міні повідомив, що ним очолювані організації підтримують проєкт президента Джансона збільшити пенсії соціяльного забезпечення. В тій цілі АФП - КІО організують принаймні 16 віч у більших містах цієї країни, в яких братимуть участь не тільки зорганізовані робітники, але також представники релігійних груп, громадянських клюбів та громадських організацій, які цікавляться соціяльним забезпеченням. Віча мають відбутися в неділю 12-го березня в таких містах: Ню Йорк, Бостон, Клівленд, Сінсіннеті, Шикаго, Ню Орлінс, Мілвокі, Денвер, Індіянополіс і Лос Анджелес. В Ст Луїсі віче має відбутися 10-го березня.

Д-р Євген Котик очолив Відділ УККА в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті, Н. Дж. — В неділю, 19-го лютого, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися річні загальні збори місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету Америки, в результаті яких обрано нову Управу з д-ром Євгеном Котиком, як головою, на чолі. На заступника голови обрано Антона Шарана, на секретаря Франца Колодія, на скарбника п. Островського, а на культурно-освітнього референта інж. Куха. Крім названих, на членів Управи були обрані: Вол. Білик, Г. Бура, Ів. Дидик, проф. Ясіньовський, а в склад Контрольної Комісії обрані: дотеперішній голова Іван Цьолко, Петро Віхта п. Демченко. Екзекутиву і централю УККА репрезентував на цих зборах директор канцелярії мгр. Іван Базарко, який в короткому слові інформував приявних про головні завдання і потреби УККА на найближчу мету. У зборах, що ними проводив ред. А. Драган, а секретарював п. Ф. Колодій, взяло участь 25 представників різних місцевих організацій.

Наради відкрив дотеперішній голова п. Ів. Цьолко і він же здав основний звіт з однорічної праці Відділу. Із фінансового звіту, що його склав дотеперішній фінансовий референт п. Ф. Колодій, виходило, що Відділ мав у звітовому часі $2,218.00 прибутків, головно з збірок до Народного Фонду УККА, на допомогу інвалідам та на цілі ЗУАДК. Гроші переслано згідно з їх призначенням. За час існування Народного Фонду від 1950-го року, в місті було всіх 366 платників національного датку, але в останніх роках їх кількість почала радикально зменшуватись, головно з уваги на смертність та переселення в інші місцевості. І так, коли в 1964 році було ще 140 платників, то в 1965-му їх було вже 98, а в минулому році тільки 65. Після коротких дебат над звітами та вибору нової Управи і слова представника Централі, збори закінчено співом українського національного гимну.

ПРОКУРАТОР ЛУЇЗІЯНИ ТВЕРДИТЬ, ЩО ВБИВНИК ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ БУВ У ЗМОВІ З ІНШИМИ, ВЕДЕ СЛІДСТВО І ЗАПОВІДАЄ АРЕШТИ

Ню Орлінс, Луїзіяна. — Окружний прокуратор Джім Гаррісон заявив 18-го лютого, що вбивство президента Кеннеді було вершком змови, яка виникла в Ню Орлінсі. „В цій справі були й інші люди, крім Лі Гарві Освалда. Немає вже найменшого сумніву, що все плянувалося в Ню Орлінсі" — сказав прокуратор, який заповів арештування в цій справі, бо він має списки людей, які зорганізували цю змову. „Ми не тратимо часу, і ми доведемо те, що говоримо". Прокуратор Гаррісон заявив, що ведене ним слідство виявило, що звіт Комісії Воррена недокладний в тому пункті, в якому говориться, що Освалд був єдиною особою, яка плянувала чотири роки тому вбивство президента Кеннеді. Прокуратор Гаррісон сказав на пресовій конференції, що треба повести слідство в різних напрямках і різними комісіями, щоб виявити правду в справі вбивства президента Кеннеді.

Південні в'єтнамці осягнули велику перемогу над комуністами

Сайгон. — Командування південно - в'єтнамської державної армії проголосило, що у великій битві з реґулярним військом Північного В'єтнаму у долині за 320 миль на північний схід від Сайгону вбито 538 комуністів. Американське командування ствердило, що 14 американських військових дорадників, приділених до тієї південно - в'єтнамської формації, нарахували 210 ворожих трупів, але признало, що той невеличкий гурток американських старшин не міг охопити цілого великого бойовища та що південно - в'єтнамський обрахунок вірогідний. Від п'ятниці минулого тижня північно-в'єтнамські аґресори втратили 789 вояків, бо поруч із південно - в'єтнамською операцією всередині краю — американська й південно-корейська морська піхота переводять широку операцію за очищення від комуністів цілого правого узбережжя Південного В'єтнаму, сильно інфільтрованого комуністами. Два північно - в'єтнамські курені, разом коло 800 вояків, несподівано впали під вогонь південно - в'єтнамської армії. Схоплені полонені зізнали, що в тому районі були 4 північно - в'єтнамські курені реґулярної армії, сильні коло 1.600 вояків. Також в іншому місці 2.000 американських морських піхотинців переводять наступ з ціллю перехопити й винищити комуністичні формації.

Іран дістане від Москви зброю на 110 мільйонів долярів

Тегеран. — Офіційно оприлюднено, що Іран підписав з Совєтським Союзом договір на купно від СССР зброї на суму 110,000.000 дол., при чому Іран має звернути ту суму впродовж 8-ми років із 2 1/2 відсотком. Першу сплату зробить Іран своїми фабрикатами, а дальші сплати будуть зроблені у формі природного газу: для цієї цілі буде в 1969 році готовий безпосередній газопровід. Крім того іранськосовєтський договір передбачає будову в Ірані сталеварні з усіма спорудами, вартості 280 мільйонів дол., що їх Іран зверне також своїм природним газом. Іранський прем'єр Амір Аббас Говейда звітував про це у парляменті з нагоди пред'явлення нового державного бюджету. Названий прем'єр заявив, що Іран не зриває з західніми державами, з якими він пов'язаний так званим Центральним пактом (СЕНТО), а тільки вважає, що той пакт повинен бути зревідований, бо тепер Іран вважає, що головна небезпека не грозить йому від Совєтського Союзу, а від Єгипту (Об'єднаної Арабської Республіки). Тому частина військ, що стояли на ірансько - совєтському кордоні, буде пересунена над Перську затоку, яка є об'єктом експансивних плянів єгипетського президента Абделя Гамаля Нассера.

УСТ „Чорноморська Січ" відзначило 10 років існування

Нюарк, 18-го лютого. — З нагоди десятиріччя праці Українського Спортового Товариства „Чорноморська Січ" відбувся у великій залі готелю „Ессекс Гавз" в Нюарку бенкет, що його влаштував Ювілейний Комітет Товариства. Голова Ювілейного Комітету Мирон Стебельський відкрив бенкет промовою в українській мові, а після нього промовляв по-англійськи голова „Чорноморської Січі" мґр Богдан Підлуський. Програмою бенкету, на якому було понад двісті осіб, кермував у ролі майстра церемоні д-р Богдан Шебунчак, який спершу представив визначних гостей, а після цього просив їх до слова. Усні привіти склали між іншими: мейор міста Нюарку Гю Адоніціо, гол. предсідник УНСоюзу Иосип Лисоґір, радний міста Франко Адоніціо, голова філії УККА д-р Володимир Гук, віцепрезидент Футбольного Союзу ЗДА Джеймс МекҐвавр, президент АФЛіґи Кирт Лям, заступник гол. предсідника УНСоюзу Володимир Сохан від „Свободи", складаючи подяку за взірцеву співпрацю спортовому кореспондентові Омелянові Твардовському, та від УСЦАК, і голова Українського Спортового Клюбу Ню Йорку Ярослав Томоруґ. Серед почесних гостей був цілий ряд репрезентантів центральних і місцевих організацій, в тому теж і заступник гол. предсідника УНСоюзу Марія Душник.

В мистецькій частині бенкету виступав дует бандуристів в складі проф. Романа Левицького і Володимира Юркова, та оркестра Б. Ґірняка з Пассейку з співаками — солістами подружжям Меренів. Кульмінаційною точкою бенкету була роздача нагород та грамот визначним спортовцям і діячам „Чорноморської Січі". Серед відзначених були відомі футболісти і багатократні репрезентанти ЗДА ред. Зенон Снилик і Володимир Чижович, молодші футбольні зірки „Ч. Січі" Мирон Воробець — змагун збірної ЗДА і Мирон Бакун — змагун збірної всіх високих шкіл ЗДА, д-р Володимир Гук — першун тенісу УСЦАК в групі сеньйорів і д-р Орест Попович — шаховий першун УСЦАК та визначний шахіст американських турнірів. Бенкет започаткував молитвою о. Д. Лапчук, а закінчив о. М. Харішак, місцеві пароxи українських церков.

Сенат ЗДА вислухав арґументів проф. Л. Добрянського проти консулярного договору

Вашингтон. — Пресова агенція „Асошіейтед Пресс", а за нею велика частина американської преси, включно з „Ню Йорк Таймсом", інформують, що минулої п'ятниці, 17-го лютого, перед Сенатською комісією закордонних справ свідчив д-р Лев Добрянський, професор економії на Джорджтавнському університеті та голова Українського Конґресового Комітету Америки й голова Тижня Поневолених Націй, висловлюючи багато арґументів проти ратифікації підписаного в 1964-му році консулярного договору між ЗДА і Совєтським Союзом. Одним із багатьох орґументів, що їх висловив проф. Добрянський проти ратифікації договору, було твердження, що цей договір відкриє „скриньку Пандори" для совєтського шпигунства в Америці та для совєтського натиску на всі країни Південної Америки. Повний текст свідчення проф. Добрянського в цій справі буде надрукований в одному з чергових чисел англомовного „Українського Тижневика". Згадуючи про свідчення проф. Добрянського, „Ню Йорк Таймс" інформує, що гостро проти ратифікації договору виступив тоді сенатор Карл Мундт, республіканець з Північної Дакоти та член Комісії закордонних справ, ставляючи реторичний запит: „Чому ми так поспішаємо скріплювати комуністів, щоб вони вбивали наших хлопців у В'єтнамі?". Крім проф. Добрянського, відповідну написану заяву проти ратифікації договору передав Сенатській комісії від Екзекутиви УККА проф. д-р Роман Смаль - Стоцький. Раніше проти того консулярного договору гостро виступив у своїх свідченнях представник Американського Леґіону, як і ряд інших видатних діячів.

В УВАН у Ню Йорку відбулась конференція присвячена пам'яті А. Д. Марголіна

Ню Йорк. — В суботу 18 ц. м. Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштувала тут конференцію, присвячену 10-тиріччю смерти Арнольда Д. Марголіна, видатного українсько-жидівського громадського і політичного діяча та публіциста, який тісно співпрацював з УВАН від часу розгорнення її праці в 1950 р. і якому УВАН присвятила окремий випуск свого англомовного журналу „Аннали". Конференцію відкрив президент Академії проф. О. З. Архімович, підкресливши роль Марголіна в історії новітньої України і нагадавши, що Марголін був ініціятором заснування при УВАН Комісії для вивчення історії українсько-жидівських відносин. Д-р Иосиф Ліхтен у доповіді про Марголіна на тлі його доби сказав, що він був великим безкомпромісовим громадянином свої батьківщини і все його життя керувала любов до України і до жидівського народу. — Борис Ржепецький накреслив сильвету Марголіна, широко цитуючи його праці. — Ігор Витвицький дав огляд державно-творчої роботи Марголіна в часі будівництва Української Народньої Республіки. — Кость Варварів зробив доповідь на тему „Арнольд Марголін — людина й державний муж", закінчивши її закликом продовжувати працю Марголіна. — Наприкінці доньки Арнольда Марголіна, Любов Марголін - Ганссен подякувала всім доповідачам і приявним, що прийшли вшанувати її батька.

1.200 осіб були на Вечерницях „Червоної Калини" в Ню Йорку

Ню Йорк. — С суботу 18 лютого відбулися тут у готелі Гілтона традиційні вже Вечерниці „Червоної Калини", з участю кругло 1.200 осіб, між якими було велике число молоді. Вечерниці попередив бенкет у бічній залі, після чого гості перейшли до великої балевої залі на тому самому поверсі. Центральною атракцією вечора була презентація дебютанток, яких було у цьому році 22. Їх організаторами були пані Христя Навроцька й інж. Іван Вінтоняк, а привітав їх короткою промовою і висловив радість з приводу вступу у громадянське громадське й товариське життя — президент Головної Управи Об'єднання б. вояків українців, д-р Володимир Галан. Аранжерами забави були Володимир Гриньох і Юрій Лопатинський, перший із них колишній старшина І Української Дивізії УНА, останній — старшина Української Повстанської Армії. Вильосовано по сто дол., що їх дістали дебютантки Мирося Ковалів з Ню Йорку, Орися Коверко з Йонкерсу і Галя Полегенька з Джерзі Сіті. Грала оркестра „Амор", співав Ігор Раковський. Між приявними гістьми були видатні українські громадяни, а між ними — головний предсідник УНСоюзу Иосип Лисоґір з дружиною, голова Представництва Виконного Органу УНРади в ЗДА Іван Крамаренко, ген. А. Валійський, пані Ганна Дмитерко-Ратич, найстарший віком кол. Український Січовий Стрілець сот. Ж. Олексин і інші. Вся організація вечорниць спочивала в руках колишніх українських старшин, здебільша членів Видавничої Кооперативи „Червона Калина".

В Україні хрестять дітей

Київ. — Газета „Молодь України" від 7 лютого 1967 р. — Ця газета ствердила (передруковуємо без змін): „Хрещення дітей пустило глибоке коріння. Переконати його ще є і в наші дні. Часом неможливо реєструється відповідними органами Радянської держави. Потім через який час, навіть через кілька років, багато людей, навіть із середньою та вищою освітою, своїх дітей хрестять у попів. А щоб не червоніти перед товаришами, вони удають, ніби хрещення дитини відбулось проти їхньої волі. Дід та баба або тітка і дядько повезли дитя кудись у гості і там його охрестили". Тут мова, очевидно, лише про офіційну православну (під російською зверхністю) церкву. Але є також приватні відомості про те, що хрестять дітей і в українському греко-католицькому обряді.

ПРО НОВІ ІМЕНА

З листа залізничника до „Молоді України" від 7 лютого: „Давня культура в будь - якій галузі має свою красу. Є вона і в іменах. Чим краще, скажімо, ім'я Алла від імени Христина, ім'я Кім від Кирила? Буває так: прочитають батьки твір зарубіжного автора, подивляться закордонний кінофільм, а потім нагороджують ім'ям героя своє дитя. Зроблено це необдумано, під настрій, а ім'я ж залишається".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Батько Республіки

Генерал, державний муж і перший президент З'єднаних Держав, Джордж Вашинґтон, що його 235-ті роковини народин відзначають в Америці 22-го лютого ц. р., перейшов до історії з почесним іменем „батька Республіки". Багатий землевласник, доброволець - вояк, Джордж Вашинґтон виявив на своєму прецікавому життьовому шляху ті духові прикмети, які допомогли йому переламлювати всі труднощі, що їх ставили вороги й особисті противники, непригожі обставини й примітивні тодішні технічні умовини.

Континентальний Конґрес одноголосно обрав Д. Вашинґтона на головного командира американських колоніяльних збройних сил. Але в ході Визвольної війни він мусів переборювати інтриги, ширені проти нього на терені Конґресу й поза ним, як теж мусів переборювати настрої пригнічення в армії й громадянстві після воєнних невдач, і з найбільшим трудом втримувати дисципліну серед вояків, що, при мінімальній заплаті, терпіли на брак харчів і одягу. Перемога не впала йому, як спілий овоч із дерева. Він мусів здобувати її не стільки зброєю, скільки — силою свого характеру, невгнутою вірою в успіх доброї справи, підкреслюваним довір'ям до війська і народу, особистою відвагою, тонким вичуттям справедливости, подивугідним сполученням ідеалізму з реалізмом, талантом красномовця, що клав завжди наголос на діловий і переконливий зміст. І тому вчорашні противники Вашинґтона ставали його звеличниками. І тому він був єдиним кандидатом на першого президента З'єднаних Держав, а на вістку про його смерть Конґрес прийняв резолюцію, в якій прославляв його, як мужа, що був „першим у війні, першим у мирі і першим в серцях своїх земляків".

Джордж Вашинґтон став символом борця за державну свободу народу, що перебуває в колоніяльному поневоленні. У Декларації Незалежности з 4 липня 1776 р. вирахувано з безоглядною щирістю всі головні гріхи британського панування в американській колонії. Джордж Вашинґтон став символом не тільки полководця у визвольній війні, але й того державного мужа, який знав, що втримати новоздобуту державну суверенність інколи ще трудніше, як її вибороти. Коли Шевченко мріяв, щоб Україна діждалась Вашинґтона „з новим і праведним законом", то це тому, що Вашинґтон за свого восьмирічного урядування, як перший президент З'єднаних Держав, встановив той основний лад народоправної свободи, яким втішаються вони по нинішній день. І недарма Вашинґтон був сучасником Великої Французької Революції. Воюючи замолоду проти французької колоні в Огайо, він завдячував згодом виграну у Визвольній війні французькому союзникові. Це був союз не тільки зброї, а й ідей.

Тому це своєрідний феномен, що ніде у світі до першого голови своєї держави нарід не ставиться з таким пієтизмом, як ставиться американський нарід до Джорджа Вашинґтона. І це також своєрідний феномен, що всі політичні втікачі, які з різних країн прибувають до Америки, вважають Джорджа Вашинґтона також борцем за їхню свободу і символом їхніх змагань. Особливо ж нині всі ті національні групи в Америці, які вийшли з країн, уярмлених російськими комуністами, звеличують з глибин своїх сердець Джорджа Вашинґтона. Хто більше і краще за нього може послужити за приклад, що волю треба добувати з зброєю в руках та будувати державу на основах демократії?!

Поклоняючись Вашинґтонові в роковини його народин, можна з тієї нагоди тільки повторити віщі слова Шевченка, що „діждемося таки колись" і для України „праведного закону", що його символізує Джордж Вашинґтон.

За два роки

Кожного року 22-го лютого, коли американський нарід відзначає день народження „Батька нашої країни" Джорджа Вашинґтона, громадяни українського роду згадують дату заснування „Батька нашої громади", Українського Народного Союзу, якому цього 22-го лютого сповняться 73 роки. Значить, за два роки, 22-го лютого 1969 року, ця наша найстарша і найбільша українська установа у вільному світі відзначатиме свій діямантовий ювілей, своє 75-річчя.

Мавши на увазі історію і характер Нового Світу, 75 років зорганізованого життя і творчої праці дають нам у ньому вже право майже автохтонства. Тому й відзначення цих роковин на найширшу скалю є не тільки в найкращому інтересі, але й дуже на потребу як нашої громади в Америці та Канаді, так і народу, з якого ми вийшли, до якого належимо та ім'я якого носимо.

Підготова до цього великого ювілею вже почалася і ведеться в трьох головних аспектах: організаційному, репрезентаційному та культурному. Очевидно, що найважливішим і найтруднішим, але рівночасно найтривкішим та найплиднішим є організаційний аспект.

Уже на початку цього року Головний Екзекутивний Комітет УНС проголосив зв'язану з 75-річчям цієї установи організаційну кампанію з метою збільшити на кінець ювілейного 1969-го року кількість членства до 100,000. Вартість цього організаційного зусилля така всебічна й така велика для нашої власної громади, для нашого місця в Новому Світі і для „місця під сонцем" українського народу, що жаден труд не може бути завеликий, щоб цю мету досягнути.

Важливими є й два інші аспекти, під якими ведеться підготова до відзначення діямантового ювілею УНСоюзу: репрезентаційна і культурна. Увесь свій великий апарат, усі свої публікації та зв'язки УНСоюз використає на те, щоб ще повніше й основніше познайомити американський і канадійський світ з УНСоюзом, Українською Громадою в Новому Світі і Українським Народом на рідній землі. Це матимуть на меті і заплановані ювілейні бенкети з участю та виступами найвидатніших репрезентантів обидвох країн, для цієї мети заплановано також і культурні імпрези на найвищому рівні, включно з прем'єрами нових українських опер.

Два роки, які ділять нас від цього — сміливо можна сказати — історичного ювілею, це вже дуже короткий час. І тому не можна прогайнувати ані одного дня, зокрема в організаційних зусиллях. Маємо тільки два роки, щоб з нагоди 75-ліття УНСоюзу і зорганізованої Української Громади у Новому Світі виявити наші творчі сили і наші творчі спроможності. Тільки два роки!

„ЖОВТА НЕБЕЗПЕКА"

Так назвав свою книжку про Китай царський міністер, граф Вітте, попереджаючи, що для Росії немає більшого природного ворога, як той сусіда - велет. З олівцем у руці завбачливий міністер вирахував навіть приріст китайського населення на багато років вперед, показуючи, що китайські землі не зможуть прогодувати всіх ротів, отже Пейпінґові доведеться шукати „лебенсравму" — життьового простору. Куди йти? Можна, звичайно, на Індію, але комуністичний Китай зазнав там поразки, змобілізувавши проти себе багато країн. Можна йти і на північ (китайці можуть жити всюди, без огляду на клімат), але на півночі царська і сучасна червона російська імперія вважає багатонаціональний Сибір власним „лебенсравмом". Та саме там, на Сибіру є „зачіпка": ще за царських часів Москва захопила була частину китайських земель над Амуром, на Далекому Сході — і „братерський" Пейпінґ уже не раз домагався їх повернення.

Останнім часом у совєтській пресі що далі, то частіше з'являються повідомлення, як того чи іншого прикордонника нагороджено на „південносхідньому кордоні СССР" за відвагу, за затримання „диверсанта"... Цьогорічний військовий бюджет СССР підвищено на 8%. Міністер оборони маршал Р. Малиновський „лікується" якраз в Узбекістані, себто поблизу Китаю. Москва заявляє, що її терпець — не безконечний...

Тим часом у Китаї Мао Тсе-тунґ винищує тих, які могли б заважити на випадок війни проти СССР, чи проти СССР і ЗДА, чи лише проти ЗДА, що сконцентрували у Південному В'єтнамі майже півмільйонову, модерно озброєну армію. Вашинґтон устами президента Линдона Б. Джансона виразно заявив, що Америка не допустить до комуністичної експансії в Азії, бо за Південним В'єтнамом впали б Бірма, Ляос, Камбоджа, Тайленд і т. д.

Куди ж іти не так войовничому, як голодному, понад 700-мільйоновому Китаєві, точніше — імперії, бо там сотні таких же поневолених, як в СССР, народів? У такому становищі „комунізм" є лише параваном, економіка — це справжня мати ладу або ж війни.

Усі ці справи не можуть не турбувати людей вільного світу, в тому числі й нас, українців у вільному світі. Перш за все — на Зеленому Клині, над Амуром живуть сотні тисяч українців; не менше їх розкидано по всьому Сибіру. Крім того, за давньою тактикою Москви, на випадок воєнного удару з комуністичним Китаєм, вона насамперед кинула б на Далекий Схід і на всі 9 000 кілометрів свого спільного з Китаєм кордону українське „гарматне м'ясо". Під час безкровного наступу на вже переможених альянтами Японію в другій світовій війні у далекосхідніх арміях були маси українців. Москва наперед дала б на той фронт солдатів - азійців з підкорених республік, і це зрозуміло чому.

Людство проти кожної війни в принципі, але поневолені народи, яким уже нічого більше втрачати, так на воєнні конфлікти не дивляться. Якщо припустити, що між Москвою і Пейпінґом дійде до воєнного удару, то це може надзвичайно вплинути на становище України та інших країн, окупованих Москвою так само, як ще за царських часів окупувала вона частину китайських земель, і вже за совєтських Монголію — велетенську азійську країну, частина народу якої живе в Китаї.

З мапи, вміщеної у праці „Майбутні можливості Сибіру" (англійською мовою), що її написав молодий український науковець у Вашинґтоні М. Данкевич, бачимо, що в національному відношенні Сибір — це справжній конґльомерат народів, і далеко не всі вони зрусифіковані. Народи Сибіру, не забуваймо, проголосили 4 липня 1918 р. державну незалежність Сибіру! Крім мас насланих туди росіян, українців у Казахстані та на Зеленому Клині, — там живуть корінні народи: тунгуси, якути, остяки, коряки, бурято - монголи та ін. Що вони думають про „жовту небезпеку", коли самі належать до жовтої раси? Чи не назрівають у нових конфліктах нові можливості проголошень і нарешті таки здобуття державної незалежности різних народів на території совєтської імперії? Бо хто бажатиме собі зміни окупанта - росіянина на окупанта - китайця?..

Як ми готуємось до подій, що вже гугнять над світом дев'ятим валом? Який ми — як спільнота вільних українців у ЗДА і в усьому вільному світі — маємо залізний фонд на випадок потреби фінансової допомоги новій Україні? Скільки маємо людей, які володіють мовами бодай головних народів Сибіру та Китаю? Які наші зв'язки з національним Китаєм — Формозою, адже можна припускати, що, на випадок війни, китайці воюватимуть за „лебенсравм", а не за „комунізм" Мао Тсе-тунґа чи будь - кого іншого. Не тільки ідеї, але й економіка рухає світом, а зокрема воєнною машиною; ідеологічні гасла можуть бути прапорами, провідними зірками, але економіка часто перерішує бути чи не бути війні, бути чи не бути перемозі.

Як ніколи, Москва стривожена подіями. Тому й лунають такі приманливо-улесливі голоси про „мирну коекзистенцію", про потребу „тіснішої співпраці", про можливість „мирного співіснування" двох систем — себто системи комуністичної неволі і системи вільних демократій. Тому Москва шле зброю та нові й нові ракети до Північного В'єтнаму, щоб він там тримав удар армій союзників і, одночасно, тримав далі в Азії, в всякий випадок півмільйонову армію ЗДА. Може б ні? — ЗДА вже допомогли в другій світовій війні врятуватись совєтській системі, коли людоненависний гітлеризм загрожував усьому світові. „Пєсніями і пляскамі" Кремль хоче здобути за кордоном, передусім у ЗДА, якнайбільше прихильників, бо їх потрібно, бо вже земля починає горіти більшевикам під ногами, а пейпінґське радіо російською мовою почало вже натякати на можливість революції в самому СССР...

Ясно одне: ми повинні не лише цікавитися тими подіями, а й готуватись до тих подій.

(Сис)

Франц Липецький

ЕТІОПЕЦЬ ПРО УКРАЇНУ

Уявіть собі, що ви працюєте в американській асоціяції, яка має діло з делеґатами на різного роду конвенції, гуртами студентів і туристів майже з усіх країн світу. Ви використовуєте кожну нагоду, щоб нав'язати з тими людьми розмову. Розпитуєте про державний устрій їх країн, економічне і соціяльне положення тощо. Слухаєте уважно їх відповіді. Коли від себе додаєте дещо про їх країну, вони радіють, і в такий спосіб ви притягаєте до себе їх увагу.

Згадайте індійцям про боротьбу Ґанді за незалежність їх країни, про Неру чи „святу корову", і їм з радощів очі іскряться.

Японцям не пригадуйте Гірошими чи Наґасакі: вони хилять голову і мовчать. Видно, не можуть забути невинних жертв війни. Вони чемні, привітні й культурні. Говоріть про повагу їхнього мікада, про їх динамічну індустрію, про їх відважних воїнів. В розмові про Совєтський Союз вони обережні і приховують свою ненависть до москалів.

Французи балакучі, говорять скоро і одверто. Видно, що виховані в демократичній системі державного правління. Про де Ґолля одні висказуються в суперлятивах, інші — з певним застереженням, залежно від політичного наставлення.

Німці розпитують про історичні пам'ятки, музеї та фабрики, які варто було б оглянути. Англійською мовою, як і французам, їм важко послуговуватися. Порозуміваються з поміччю перекладача. Горнуться до вас, коли заговорите до них їхньою поправною мовою. З москалів кепкують, хоч доцінюють їх мілітарну силу, через яку об'єднання двох Німеччин в одну державну цілість у теперішній час уважають неможливим. Дехто з молоді орієнтується не зле в українській проблемі.

До вас за інформаціями приступає молодий мурин. З його поведінки, рухів і способу говорення пізнаєте, що він не тутешній. Але для певности питаєте, з якого він стейту. Він здвигає плечима і відповідає, що він з Етіопії, з її столиці Аддіс Абеби. Начитавшись колись про ту африканську країну, розказуєте йому дещо про неї, згадуєте про італійців, які зайняли були Етіопію-Абесинію, про цісаря Гайле Селясіє, про плянтації кави.

Етіопець дивується, що американець добре орієнтується в справах його країни. Але зараз довідується, що ви — українець. Питаєте його, чи знає він, що на світі існує така країна, яка на ім'я Україна. „Знаю", — каже і просить дати клаптик чистого паперу. На ньому накреслює кордони України, зазначає де столиця Київ, де Одеса, Чорне море і кудою пливе Дніпро.

Очам своїм не віріте і питаєте, звідки він про все це знає. З відповіді довідуєтеся, що в його школі в Аддіс Абебі кілька років викладав географію українець Володимир Солодигин. З його викладів учні довідались не тільки про природні багатства України, але також про боротьбу українського народу з ворогами, про втрату самостійности, про положення під московським пануванням, про віднову самостійности і знову московську окупацію.

Ваш співбесідник представляється вам — М. Бетаґ.

З дальшої розмови довідуєтеся, що його вчитель Володимир Солодигин мав 32 роки, був неженатий і виїхав з Етіопії до Австралії. Ви стискаєте етіопцеві руку і бажаєте йому приємного побуту в Америці.

Може пан Володимир Солодигин (нехай вибачить, якщо етіопець неправильно назвав його прізвище) з преси сам або від знайомих довідається про зустріч його учня М. Бетаґа з українцем у Дітройті.

Ми можемо бути тільки вдячні п. В. Солодигинові за його корисну працю для українського народу серед молоді у далекій Аддіс Абебі. Завдяки йому етіопець може своїм знанням про Україну засоромити державного мужа передової країни, який порівняв Україну з Пенсильвенією.

„ДОКТРИНА ВЕНЕРА"

Мюнхен. — Голова комісії Европейської Економічної Спільноти німецький професор Гальштайн створив свого часу правило для закордонної політики своєї країни: кожна держава, що має дипломатичні зносини з Німецькою Федеративною Республікою і одночасно захоче визнати другу „німецьку державу" в совєтській зоні Німеччини, мусить числитися з розривом зносин з урядом в Бонні.

Так сталося з Югославією, коли уряд Тіта в 1958 році визнав владу комуніста Ульбріхта в Східній Німеччині.

Тому не одна з молодих африканських держав остерігалася визнавати уряд Ульбріхта, бо ризикувала втратити фінансову й технічну допомогу з Західньої Німеччини.

Вийнятком щодо „доктрини Гальштайна" був уряд СССР: він має послів у „двох Німеччинах" з столицями в Бонні і в Східньому Берліні.

Розвиток подій показав, що „доктрина Гальштайна" гальмувала ініціятиву уряду Західньої Німеччини в міжнародній політиці, і тому новий уряд Кізінґера, створений 1 грудня 1966 року, фактично її відкинув. В цьому можна було переконатися з недавньої візити в Бонні румунського міністра закордонних справ: румуни мають своїх дипломатичних представників у Західній і Східній Німеччині, значить, визнають дві „німецькі держави" — демократичну і комуністичну.

Така ситуація навела соціял - демократичного міністра в уряді Кізінґера — Герберта Венера на думку: чом би не вжити нової тактики для того, щоб підважити комуністичний режим у Східній Німеччині?

Венер пропонує визнати уряд Ульбріхта, але на певних умовах:

— Так звана Німецька Демократична Республіка під владою комуністів мусить оголосити себе нейтральною і виступити із Варшавського воєнного союзу;

— Совєтське військо, що перебуває в Східній Німеччині, повинно залишити цю територію;

— Між Західньою Німеччиною і „державою Ульбріхта" мав би бути створений вільний переїзд людей.

Теоретично німецькі комуністи могли б радіти, що нарешті навіть у Бонні пропонують визнати їхній режим у Східній Німеччині. Але Ульбріхт з товариством зовсім не тішиться з „доктрини Венера". Він знає, що вивід совєтських дивізій із Східньої Німеччини означав би кінець його диктатури: адже ж комуністи в Східній Німеччині тримаються тільки силою 22 совєтських дивізій. Щоб удержати людність у Східній Німеччині, уряд Ульбріхта звелів збудувати мур посеред Берліну і замінував кордон із Західньою Німеччиною.

Нічого й казати, що Ульбріхт рішучо проти невтралізації своєї „Демократичної Республіки". Військо німців, поневолених комуністичною партією в совєтській зоні, вишколюються в дусі насильного „визволення" Західньої Німеччини від „капіталістичних кайданів". Оголосивши невтральність своєї держави, німецькі комуністи мусіли б залишити надію поширити свою диктатуру на всю Німеччину.

Тому „доктрина Венера" викликала у комуністів Східньої Німеччини страх і лютість на її автора, бо в цій „доктрині" вони бачать небезпечну пастку для себе і для своєї диктатури.

Тим більша злість бере Ульбріхта, бо Венер перед другою світовою війною належав до комуністичної партії і перебував у Москві. Він радикально видужав від комуністичної хвороби, чого не можна сказати про Ульбріхта.

П. А.

БОЯТЬСЯ ДАТИ ОЦІНКУ.

Повідомляючи про новий кінофільм Київської студії ім. О. Довженка „Всюди є небо", „Літ. Україна" від 14 лютого називає групу працівників (реж. М. Мащенко, оператор В. Калюта, учениця - акторка з Києва Світлана Нагірна та ін.), повідомляє також, що в „Раді міністрів" УССР відбувся перегляд кінофільму та пресконференція і що „в обговоренні картини брали участь співробітники газет, журналів, радіо, телебачення". Але „Літ. Україна" боїться винести власну оцінку, очевидно, очікуючи, як зареагують „на горі" на той фільм з життя летунів...

ГОЛОС ЧИТАЧА

ПРО НАШІ АКАДЕМІЇ

Ледве чи є у світі народи чи національні групи, щоб стільки днів у році присвячували на всякі академії-святкування, як робимо це ми, українці. Незаперечним фактом є те, що через них закріплюємо любов, пошану і пієтизм до визначних постатей, героїв чи історичних подій. Тому й нічого дивного, що наші академії вже віддавна набрали повного права громадянства. Та придивляючись останніми роками до наших академій, з прикрістю мусимо ствердити, що вони у багатьох випадках перестають бути цікавими, імпозантними, будуючими. Причину цього легко відшукати: в більшості вони відбуваються на низькому культурному та мистецькому рівні. Вину за все приписуємо „організаторам", чи пак імпрезовим референтам.

Нецікава програма, задовгі промови, невідповідні деклямації, пісні, часто непотрібні наддатки, неточність початку, розтяглість — все це створює загально негативне враження. Хто раз на такій академії побуде, втрачає охоту піти на чергову, хоча б вона була найкраще підготована. Тут не переконають і високопатріотичні кличі. А терпить на цьому не лише старше громадянство, а головне молодь, котра стоїть осторонь нашого громадського й культурно-мистецького життя.

Тому організатори наших імпрез, приступаючи до підготови академії, повинні взяти до уваги такі основні елементи:

— Свято мусить мати точно розподілений час; його початок має бути в означеній годині, а кінець — бодай приблизно в означеній.

— Намічену програм[illegible] треба схопити в „тверді [illegible]ми"; вона не повинна [illegible]вати довше як півтори [illegible]ни.

— Плянуючи про[illegible] треба призадуматис[illegible] добором точок, зокре[illegible] часом і змістом промо[illegible] деклямаціями: промовцеві приділяти 10 до 15 хвилин, декляматорові не більше як 5 хвилин.

Завдання промовця — з'ясувати суть свята чи історичної події. Говорячи про Перший Листопад чи 22 Січня, можна в чотирьох хвилинах з'ясувати події напередодні тих дат. Решту часу присвятити радісним епізодам, що мали місце в той час у Львові, Києві чи по містах цілої України. Недоцільно говорити про події після тих знаменних дат, бо вони захмарюють соняшний настрій свята.

До музично - вокальних точок не вставляти таких пісень, як „Засумуй, трембіто" та подібних, бож це роковини найбільшого національного піднесення і радости. Увесь смуток можемо пересунути на роковини Базару і Крут.

Солісти чи хорово - музичні ансамблі виконують точки програми без жадних сентиментальних наддатків.

Імпрезовий референт відповідає за цілість академії та зразковий порядок.

Так провівши імпрезу, можемо бути певні її успіху.

(Іж)

Філядельфія, Па.

Ярослава Острук

ДІМ НА ПРОДАЖ

(2)

Про те саме говорила Горохова, але Покотилова хоч знала всіх тих жінок. І тому тепер вона думками линула до Горохової і до минулих, щасливих часів, а серце її горіло щораз більшою ненавистю до Верджінії Пеппер.

Але все це ще можна було б простити, якби не втручання сусідки в її особисті справи.

Тепер мало впасти жертвою усе мистецтво її дому. Звісна річ, що українка любить прикрашувати кімнати керамікою, а безліч вишиваних серветок, подушок — це не якесь „габі", а виявлення її духової снаги. Пані Покотилова все це сама вишивала, маючи не абиякий мистецький хист.

Верджінія Пеппер не розумілася на американському мистецтві, а вже що й казати про українське. Довший час вона навіть не запримічувала вишивок, густо розкинених по кімнаті. Аж раз застала Покотилову, як вишивала вона скатерть.

— Скільки годин витрачаєте на вишиття цієї речі? — спитала.

— Годин?.. Трудно відповісти. Сорок, а може й більше.

— Алеж це марна витрата часу! Ви можете за цей час заробити у фабриці щонайменше шістдесят долярів.

— Це — мистецтво.

— Я в десятицентовій крамниці куплю вам ще краще за доляра.

Не помогли переконування у вартості вишивки, і на цьому покищо конфлікт між жінками скінчився.

Знову прийшла місис Пеппер.

— Галлов, місис Покотило! Що це у вас висить над канапою?.. — спитала з думкою вколоти Покотилову.

— Це килим великої мистецької вартости...

Покотилова почала була розповідати про наших славних мистців - гуцулів, але місис Пеппер про це й чути не хотіла.

— Знову про „мистецтво". Хто стіну накриває килимом? Він надається лише для підлоги. Я вам щиро раджу: купіть велике дзеркало і повісьте на це місце. Воно вдвоє побільшить кімнату. Все подвоїться: фотелі, канапа... і буде просторіше. Ви бачили у мене дзеркало на цілу стіну. Завдяки ньому мій лівінгрум видається куди більший, як ваш, хоч є він того самого виміру.

Слова Пеппер змусили Покотилову призадуматися. Вона мала рацію, кажучи, що дзеркало побільшує кімнату. Покотилова була декілька разів у Пеппер, і все їй видавалося, що її лівінгрум далеко менший, як сусідчин... Килим?.. Чудовий... мистецький... хіба він заслуговує на те, щоб лежати на підлозі?..

Такі роздумування довели до того, що одного дня у Покотилової на стіні висіло дзеркало, а килим — над ліжком у спальні.

Черговою жертвою вандалізму мало впасти велике вікно, задля якого куплено дім.

— Галлов, місис Покотило! Ой, як ясно у вас! Алеж сонце зовсім знищить ваші меблі! — хитрувато почала сусідка.

— Я люблю, як у кімнаті багато світла...

— Світло маєте від електричних лямп.

— Це неприродне... — пробувала Покотилова боронитися.

— Я вам щиро пораджу: заслоніть вікно і купіть заслони. Виберіть найтяжчі, що не пропускають світла.

— Місис Пеппер, тоді моя пальма знидіє. Дивіться, як вона розрослася, скільки нових листків має, відтоді, як її я привезла...

— Пальма! — з погордою сказала сусідка. — Хто б витрачав час на вирощування рослин, коли тепер наймодніші штучні вазонкові рослини. Купіть штучну пальму або якусь іншу квітучу рослину.

— Ні, пані Пеппер — цим разом я не послухаю вас, не заслоню вікна і не позбудуся цієї прекрасної пальми, — відповіла рішуче Покотилова.

Місис Пеппер була б програла справу, якби не поява другого дня в домі Покотилової елеґантно вдягненого джентельмена, агента „Дрейпсів." В який спосіб він сюди заблукав, трудно сказати — чи був це наслідок чергового підступу сусідки, чи може своїми агентськими очима він побачив незакрите вікно.

Агенти — це люди, які мають найтоншу товариську поведінку, прямо чаклунську силу переконувати жінок.

Побачивши діточок Юрка і Оксанку, він захопився їх красою та чемністю і вийняв для них з кишені два „лаліпапси", чим з'єднав собі господиню дому.

— Подякуй, Юрчику, панові, — сказала Покотилова.

— Мувіш по-польску? — спитав джентльмен.

— Ні... це по-українському... я українка.

— Украіна?... Я тоже українець... мій дід приїхав з Киїф...

(Продовження буде)

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК IV ЛЮТИЙ 1967 Ч. 2/59

Іван Смолій

СЛОВО ПРО СЛОВО

Маліють і опадають увидіжки води в ще недавно так повному річищі еміграційної літератури, то ж кожну книжкову появу доводиться відзначувати, як подію.

Спогади Володимира Куліша п. н. „Слово про будинок „Слово" (В-во „Гомін України", Торонто, 1966), твір малий об'ємом і безпретенсійний формою. Він може й пройшов би без уваги читача, якби не велика тема, що її заторкує автор. Невідомо, що спонукало В. Куліша написати ці спогади. Їх розмір і стиль підказують думку про їх випадковість, спонтанність і короткий приціл: дати в кількох газетних підвалах картину життя українських письменників в будинку „Слово" в Харкові в тридцятих роках. Це й зроблено легко, просто, з юнацькою безпосередністю.

Синові славного, ба, найславнішого українського драматурга, світової величини, Миколи Куліша, є про що розказувати, не дуже навіть напружуючи пам'ять, ні не змагаючи драматизувати події, драматичні і без того. У будинку „Слово" п'ять поверхів, понад шістдесят мешкань, туди й поселили десятки тодішніх письменників. Головко, Епік, Хвильовий, Иогансен, Копиленко, Підмогильний, Вишня, Панч, Бажан, Яновський, . . .

Тільки в якомусь фантастичному романі про нове суспільство або в совєтській дійсності можливі такі експерименти. Коментуючи отой факт у передмові до книжки, пише В. Давиденко: „Дехто каже, що це згідно з задумом ГПУ споруджено на Харківському передмісті в сусідстві з Шатилівкою, цей будинок і зібрано в ньому цвіт тодішньої української літератури, щоб поліційним аґентам легше було контролювати приватне життя його мешканців."

Але з другого боку, це було також тодішньою тенденцією плянувальників „нового соціялістичного побуту" будувати на кооперативних засадах доми за, сказати б, професійною ознакою. Після розгрому української культури в тридцятих роках і перенесення „столиці" УССР до Києва, туди ж таки переїхали й більшість видавництв і письменницькі організації. І там, у Києві, збудовано новий дім для письменників недобитків, так званий дім Роліт — робітників літератури. На початку війни — закінчує В. Давиденко ці завваги — коли німці кидали перші бомби на Київ, казали люди з гіркою іронією: „Досить одної бомби на Роліт, і українська література перестане існувати"

Коротка історія будинку „Слово" має в собі всі елементи катастрофи такого розміру, катастрофи невхильної. Але покищо, коли входимо з автором в браму будинку, коли йдемо з ним від під'їзду до під'їзду перед нашими очима розгортається Харків початку тридцятих років, коли люди, хоч вже почувають грозу, але ще плянують, ще творять, ще пробують шукати розваги.

Понад шістдесят письменницьких сильветок виринає як на фільмовій стрічці. Ви щойно заглянули до мешкання Леоніда Чернова-Малошийченка, встигли пригадати собі його „125 днів під тропіками", глянули на пишну присвяту на книжці „Малому Вовці на спомин від Леоніда Індійського", а Вова вже веде вас до Івана Сенченка, вже ви в Михайла Биковця, і не оглянулись, а треба знайомитись з Андрієм Головком, послухати про Григорія Епіка.

І щойно на третьому поверсі Вова зупиниться довше. Микола Хвильовий!

„Невеликого росту, скромно одягнутий, рідко коли в цивільному, тобто в убранні з краваткою, яку одягав на особливі оказії. На загальній фотознимці Вапліте Хвильовий сидить у першому ряді в убранні та білій краватці. Цю краватку йому зробив Куліш, зав'язавши хустину до носа, „щоб не псувати загального, ідеологічно витриманого пейсажу". „Найкраще почував себе Хвильовий у мисливському одязі, тобто в грубій куртці, чоботях, невиразного кольору й давности штанах та кашкеті. Через плече мисливські торби й рушниця в чохлі. В одній руці поводок, на якому прив'язані пси, у другій маленька портативна машинка до писання. Коли б не ота машинка, вимлядав би Хвильовий як аматор-мисливець, що оце їде або повертається з полювання . . ."

Хотілось би ще слухати і слухати про побутові дрібниці, про зустрічі, про трагічний 1933 рік. Але оповідь вривається. Треба поспішати: Майк Иогансен, Анатоль Петрицький, Іван Дніпровський, Валеріян Підмогильний . . . Ще тут і там зупиниться автор на мить, перебігаючи з поверху на поверх. Уже й кінець відвідинам. Ще короткий спогад про дітей письменників, про моди, спорт. І закінчення: відвідини автором в люту і голодну зиму 1942 року колишнього будинку „Слово", тепер опущеного, заселеного різними випадковими людьми серед воєнних злиднів. Очі блукають по знайомих місцях, по коридорах, по кімнаті, де жили колись. Світ мерехтить у сльозах . . .

„І раптом зазеленіли тополі, у дворі зароїлося від дітвори. Поважно, сяючи білосніжною чуприною, пройшов Курбас, заклопотано пробіг Підмогильний . . . На балькон вийшов покурити Хвильовий, стоїть спертий на поруччі. Вийшли з дому нерозлучні Седляр з Падалкою. А ось наша улюблена Валентина Чистякова чарівним усміхом відповідаючи на чиїсь привітання, поспішає до театру.

„Засвічуються у вікнах вогні . . Чути черговий скандал у Сосюр. На небо висувається місяць, а з вікон третього поверху лине фертепіяновий концерт. З цим концертом перекликаються гами з мешкання Хвильового . . .

„ . . . У Нагірному районі Харкова, десь аж на самому кінці міста, на тихій, немощеній вулиці стоїть колишній будинок українських письменників „Слово".

Нема сумніву, що майже кожен читач, закриваючи книжку, подумає, чому тут уже кінець, чому так скупо розказано про ті невимовно вагітні часи? Чи не могло б оте настроєве закінчення бути щойно початком слова про будинок „Слова".

Саме так воно й було б, коли б автор писав цю річ не з коротким прицілом, але пляново, усвідомивши собі свої можливості. І свої обов'язки.

Можливості автора великі. У нього безсумнівний літературний талант, він оповідає цікаво, легко. У нього спостережливе око і добра пам'ять, якщо по скількох роках з такою чіткістю зарисовує перед читачем сильветки людей, десятки їх, підмічуючи в кожного його індівідуальне. Треба було тільки призадумуватися над формою твору. Це міг би бути і біографічний роман, так сьогодні популярний на заході.

ІЗ ТВОРЧОСТИ МОЛОДИХ СКУЛЬПТОРІВ

Петро Капшученко „Кармелюк"

А крім того, це незвичайно велике багатство рідкісного матеріялу, що його зберігає автор у своїй пам'яті, матеріялу, що його міг би він поповнити в розмові й переписці з знайомими. Незаписані пропадуть ці скарби безслідно, як пропало вже неодне. Тільки окрушини з цього попались читачеві.

Але чи не обов'язком тих, хто остався в живих, записати повну картину життя цього найбурхливішого періоду модерної української історії, коли по великих і трагічних помилках українська національно - політична думка стала визволятися з обіймів російського большевизму. Здається, що в цьому процесі саме Микола Куліш відограв вирішну ролю. Він мав великий вплив на Хвильового і формування його думок, на творчість Ю. Яновського, на діяльність Л. Курбаса. Саме М. Куліш виявив найсильніше відчуття національного первня, найяскравіше оцінив правдиве обличчя совєтської влади. „Мина Мазайло", „Народній Малахій", „Патетична соната" — це степенування в цьому прозріванні аж до кінцевого, яскравого висновку, висловленого героїнею „Патетичної Сонати" Мариною: „На московському кумачі України самостійної не вишиєш!"

Хотілось би дуже почути про все те від сина славного драматурга, і треба сподіватися, що він ще вернеться до цієї теми.

***

„Слово" про будинок „Слово" В. Куліша в цей період галасливих святкувань 50-ліття Жовтневої Революції має ще свою окрему вимову, як ілюстрація методів, якими закріпилася і втримується вже п'ятдесят років совєтська система.

Тут деяка і схематичність надає писанню В. Куліша характеру документу. Факти, подані просто, звучать, як свідчення. І історія про будинок „Слово" виростає так перед читачем до рівня символу, до яскравого прикладу, як підступно і злочинно маніпулює завойовник у святая святих народу, в найінтимнішій клітині його життя, в літературі.

Саме літературу, Слово, поставив Кобзар на сторожі німих рабів. Заборонити те слово новим Валуєвським указом, хоч і як кортить, не так легко. Так треба те слово поставити собі на службу. Нехай ним опоганюються всі національні святощі, нехай ним фальшується історія народу, нехай у ньому складають раби оди своїм гнобителям, і в нужді та приниженні оспівують „Щасливе життя".

А якщо трапляться тверді, непокірні, тоді . . .

Читач здригнеться, перечитуючи список мешканців „Слово" на останній сторінці і замітки про їх долю, про долю непокірних. З понад 60 письменників мешканців „Слово" 26 пропало безслідно на засланні, 8 розстріляно, один застрелився сам, біля десятка померло в наслідок тюрем і хворіб. А це статистика тільки одного будинку, це тільки початки дії виїздних воєнних трибуналів, попереду ще найвища хвиля Єжовщини.

Тридцять років по тій масакрі можна б потішити себе думкою, що все це вже минуло, що будь-що-будь европейська держава дещо уцивілізувалася. Можна б, глянувши на виповнену по береги залю п'ятого з'їзду письменників України, повірити, що рани зализані, загоєні, що йдемо до кращого.

Перед нами сила. На самому з'їзді біля 700 делеґатів, в тому 297 прозаїків, 247 поетів, 33 драматургів, 75 критиків, 46 перекладачів. І в передз'їздових інтерв'ю чимало було мови і про „освіжуючий вітер останніх років", і про те, що „література спілкується з життям без „вольових посередників", і про те, що „у прозу й поезію прийшли молоді високоосвічені і глибоко талановиті сили . . "

Прислухаєтесь до виступів і раптом усвідомлюєте собі, що при цьому всьому помпатичному розмахові, осяйності модерного приміщення, чисельності і врочистості, картина української літератури ще більше понура, як тому тридцять років. В уяві виринають постаті з книжки В. Куліша. Сини козацького роду, з розмахом, яскраві індивідуальності, свіжі і природні навіть своєю зовнішністю, отими шинелями, зношеними штанами. Там ще Курбас замість відректися приятеля, Куліша, вилаяв партійних головачів останніми словами, там ще людина, бачучи безвихідь, мала силу піднести цівку до власної скроні.

Спокійні, зрівноважені, огрядненькі працівники української літератури на п'ятому київському з'їзді. Все, що не підходило під цю марку, відсунено вже давно, зацьковано, заслано. Перед нами

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗБІРНИК „СЛОВО" ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

(ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОШИРЕНУ НАРАДУ ОУП „СЛОВО", ЩО ВІДБУЛАСЯ 28-ГО СІЧНЯ В НЮ ЙОРКУ)

Підсумки праці українських письменників за останній рік, як також справа видання літературного збірника „Слово" для відзначення 50-річчя Української Національної Революції і справа Літературного Допомогового Фонду, були темою поширеної наради Президії Об'єднання Українських Письменників в екзилі „Слово" з членами Редакційної Комісії збірника „Слово" і з Управою Літературного Допомогового Фонду в суботу 28-го січня в Домі Українського Інституту Америки в Ню Йорку.

На нараду прибули: голова Об'єднання Григорій Костюк, заступник голови Улас Самчук з Канади, секретар Остап Тарнавський, касир Богдан Бойчук, члени Президії Докія Гуменна, Святослав Гординський, Богдан Кравців, Іван Керницький; прибули також Юрій Лавріненко, що недавно вийшов з лікарні після важкої операції, і почесний член „Слова" Йосип Гірняк. Контрольну Комісію представляли Людмила Коваленко і Микола Понеділок; третій член Комісії, Марія Струтинська, не могла прибути з уваги на хворобу. На цю поширену нараду прибув гурт членів ОУП „Слово" з Ню Йорку та Філядельфії, що надало їй традиційного вигляду річного з'їзду.

Відкриваючи нараду, голова Об'єднання Григорій Костюк закликав присутніх вшанувати померлих в останньому році членів „Слова" Володимира Радзикевича, Дмитра Солов'я, Костянтина Бульдина і Данила Лобая, як також померлих в Україні письменників Леоніда Смілянського і Миколу Терещенка.

У творчих підсумках „слов'ян" Гр. Костюк згадав такі нові книжки членів ОУП „Слово": посмертно виданий роман колишнього заступника голови „Слова" Івана Багряного „Людина біжить над прірвою", повість Ігоря Качуровського „Дім над кручею", збірка вибраних оповідань а фейлетонів Анатоля Гака, повість Докії Гуменної „Благослови мати", новий том з трилогії „Степові Обрії" Людмили Коваленко, документальна книга Уласа Самчука „На білому коні", книжка есеїв Остапа Тарнавського „Туга за містом", збірка літературних статтей Євгена Онацького „Літературні портрети." В ділянці поезії вийшла перша збірка віршів молодого поета Олега Коверка „Ескізи над віддалю". Доповідач заявив, що йому відомо про появи ще деяких книжок, але він не мав нагоди їх бачити, і тому про них не може говорити.

Саме в день з'їзду появилася друком нова книжка заслуженої письменниці Галини Журби „Тодір Сокір", і приявні письменники мали нагоду запізнатись із цією появою та переслати недужій письменниці до Філядельфії привітання.

Поважку працю виконала за останній рік Управа ОУП „Слово". У відповідь на арештування діячів української літератури в Україні Управа перевела протестаційну акцію, звернувшись з інтервенцією до Міжнародного ПЕН - Клюбу, Европейського Союзу Письменників, ЮНЕСКО, Американської Академії Поетів і ін. Григор Костюк, Вадим Лесич, Остап Тарнавський і Богдан Бойчук взяли участь у 34-му З'їзді Міжнародного ПЕН-Клюбу, що відбувся вліті в Ню Йорку, і там перевели акцію в обороні прав української літератури. Цей міжнародний з'їзд, що в ньому взяло участь понад п'ятсот письменників з 60 різних країн, був нагодою для українських делеґатів спопуляризувати справу української літератури.

„Слово" спонзорувало разом з Видавничо-Дослідним Об'єднанням „Пролог" виставку графіки мистців Києва і Львова, що викликала велике зацікавлення мистецьких кол. В різних містах вібулись літературні вечори, що їх влаштувало „Слово" чи його відділи.

Згідно з повідомленням секретаря Остапа Тарнавського, членство ОУП „Слово" надано таким письменникам і працівникам літератури: Олені Цегельській, Оксані Соловій, Олександрі Черненко-Єндик, Марії Гарасевич, Едвардові Козакові, Юрієві Стефаникові, Володимирові Несторовичеві, Олександрові Филиповичеві, Іванові Кметі - Ічнянському, Йосипові Мандзенкові - Сірому, Миколі Степаненкові, Олександрові Зозулі, Вікторові Свободі, Іванові Фізерові, Олексі Запорізькому - Сеникові, Володимирові Жилі, Дмитрові Струкові, Юрієві Коломийцеві, Маркові Царинникові й Олегові Коверкові.

Фінансовий звіт виказує, що заборгованість за друге число збірника „Слово" повністю вирівняна, хоч на конті рахується і задовження за збірник у передплатників, які не внесли ще належности. Каса розпоряджає сумою грошей, що дозволяє почати друкування третього збірника, присвяченого 50-річчю Української Національної Революції.

Літературний Допомоговий Фонд при ОУП „Слово", що його запропонував був Другий З'їзд українських Письменників в 1964 році, став дійсністю. Покликана для цього фонду Президією „Слова" Комісія розгорнула велику діяльність. Всі члени цієї Комісії були приявні на нараді, а саме голова Святослав Гординський, заступник голови Микола Понеділок і касир Іван Керницький. Довгий і вичерпний звіт з діяльности цієї Комісії склав Микола Понеділок, який підкреслив, що в першому році діяння фонд був популярніший і збірка активніша. Він закликав усіх членів „Слова" послідовно і постійно допомагати у збірці цього фонду, бо він дає змогу дати допомогу тим письменникам, які цієї допомоги потребують. З фонду видано в останньому році допомогу на суму 825 дол.

Заступник голови „Слова" Улас Самчук говорив про потребу нав'язати зв'язки з літературним світом. Він підтримував участь українських письменників в рамах Міжнародного ПЕН - Клюбу, де може заіснувати можливість створити окрему секцію українських письменників. Міжнародні зв'язки письменників дадуть змогу українській літературі вийти у ширший світ.

Нарада виявила, що ОУП „Слово" втішається підтримкою широких кол громадянства. Доказом цього була переслана до Президії грошова пожертва відомого мецената д-ра Володимира Возняка в сумі 35 дол. на передплату журналу „Лис Микита" для незаможних письменників. Той же самий д-р Возняк пожертвував був з нагоди з'їзду письменників в 1964 році 1,000 дол. на видавничий фонд, і ці гроші повністю передано на видання нового роману Галини Журби „Тодір Сокір".

Прихильність Громадянства до ОУП „Слово" виявилась і під час цьогорічної зустрічі з громадянством, що відбулась після офіційних нарад. Майже двісті представників української громади взяли участь у цій зустрічі, під час якої Богдан Кравців прочитав доповідь на тему з'їзду українських письменників в країні, аналізуючи порушені на з'їзді питання української мови, конфлікти між молодим і старшим поколінням письменників, як також накинену режимом боротьбу з буржуазним націоналізмом.

Остання нарада Президії „Слова" з усіма відповідальними відділами діяльности цього об'єднання ще більше затіснила співпрацю українських діячів літератури й додала всім її учасникам снаги і витривалости до дальшої праці для української культури, яка в теперішній час відограє першу і найважнішу ролю для всього українського національного життя.

Т.

Яр СЛАВУТИЧ

ІЗ КНИГИ „ЗАВОЙОВНИКИ ПРЕРІЙ"

Пам'яті перших
українських поселенців.

Не загарбники з дальніх імперій,
Не кортези з минулих віків, —
Тут пройшли завойовники прерій,
Єлиняк, Пилипівський, Леськів.

Лемешів доморóблена криця
Корчувала почахлі паплі,
Щоб лягала дорідна пшениця
В чорне лоно пухкої землі.

І злітали, спрагливі причалу,
Золотими крильми врожаї.
Слава й честь українському ралу,
Що відкрило альбертські краї!

Завойовники з видом сумирним,
Орачі від зорі до зорі,
Добре знають і Вільна, і Мир Нам
Вашу працю, меткі трударі.

Це по вас по лугах, по дібровах
Поминають Мондер, Вегревіль . . .
Спочивайте в пухнастих покровах
Потом скроплених, піднятих піль!

Ваші руки на славу Канаді
Торували шляхи крізь гілля.
Хай не стане вам плуг на заваді,
Хай лягає вам пухом земля!

1964

ЛЮТНЕВИЙ ЯРМАРОК ЛМКЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ

У суботу 4-го лютого перед початком Літературно - Мистецького Ярмарку ЛМКлюбу в Ню Йорку, черга за квитками стояла через цілий вестибюль, як у банку перед великим вікендом. У черзі все знайомі обличчя цілої української спільноти Ню Йорку, кожен зустрічає кожного, весело вітається у передчутті безжурного культурного відпочинку. Маленьке чудо культурної оази продовжує існувати, твердо стоючи на загальних українських засадах, акцентуючи, як рівні і гідні пошанування й обговорення усі відмінні прояви цих засад в нашій духовості. Програми ЛМКлюбу свідчать, що авдиторія його стала постійним місцем зустрічі громади з авторами й артистами, старими заслуженими діячами, але й нашою молоддю: п'ятницеві вечори помітно відмолодила участь студіюючої молоді, особливо молодих музик. Клюб свідомо дає повну й нічим необмежену можливість кожному молодому мистцеві та авторові показати себе та свій доробок. Багато молодих талантів стали відомі нашій громаді завдяки існуванню постійної мистецької трибуни ЛМКлюбу. Це збільшило симпатії до Клюбу й цікавість до всіх його починів.

Цього року ЛМКлюб відновив і давню свою традицію Літературно - Мистецьких Ярмарків, які після невіджалуваної втрати сл п. Сергія Литвиненка вже не відбувалися. Можна зрозуміти тривоги організаторів ярмарку — голови Клюбу Б. Ржепецького, С. Крижанівського, В. Цісика, Б. Рубіновича і всіх, хто їм помагав: як пощастить зорганізувати більшу імпрезу Клюбу, як приймуть її по роках перерви? Тепер можна тільки погратулювати голові й управі. За загальною думкою цьогорічний ЛМЯрмарок був не тільки дуже вдалим, але й одним з найліпших. У першу чергу завдяки вдалому укладові різноманітної програми, завдяки талановитим виконавцям і правдивому геросві дня — конферансіє С. Крижанівському. С. Крижанівський виказав себе майстром пов'язування контрастів в одну пливку секвенцію й тому згадуємо його у першу чергу.

Програму розпочав скрипковий ансамбль учнів проф. В. Цісика. Ці діти стали вже відомою прикрасою українських імпрез і думаємо, що ЛМКлюб доручив саме цим наймолодшим почесну ролю — започаткувати ЛМЯрмарок. Молодь і ті, хто працюють з нею і для неї справді заслуговують на це. Молоденька Таня Лютик танцюристка клясичної школи виступала двічі: у сповненому ґрації танку в першому відділі й у танку сповненому гумору й ґрації у другому відділі, де їй товаришила вже зовсім маленька М. Мачай. Хореограф — О. Ковальчук-Івасівка. Прегарний вишкіл, прегарний уклад танків, але що з моїх ґратуляцій — ґратулювала авдиторія і треба було чути як! Співачка В. Жила - Наливайко також належить до студіюючої молоді і заслуга Клюбу, що має можливість відповідальних виступів молоді, яка потребує ці виступи до шліфування своїх талантів. В. Жила - Наливайко цікаве обдарування, дуже музикальна. Осяги її заслуговують на признання і авдиторія тепло зустрінула її виступ. Першим з не молоді був М. Понеділок, який ще раз довів, що йому належать усі дні тижня. Це людина незвичайної гуманности і справедливости й в тому, певно, й полягає причина такої любови до нього з боку авдиторії. Можна сказати, що в ньому є щось від сковородіянства, як би не був він сам генієм горщика: автором і виконавцем, творцем і споживачем горщика запашного соборного борщу. Авдиторія приносить із собою якнайбільші ложки, ковтає і дуситься (із сміху).

Виступати по Понеділкові — тяжко дотримати стопи, але імпортована з Ню Джерзі „Каравана" (Б. Бемко, М. Длябога, Л. Калинич, Р. Канюка та М. Ґеча, ф-п) — музична, комічна й симпатична, продовжує започатковану Понеділком лінію розваги й елястично веде програму до заключної кульмінації першого відділу.

З новим піднесенням розпочали виконавці другий відділ. Успіх зростав, від точки до точки. С. Крижанівський, як актор, дорівняв С. Крижанівському, як конферансіє. А участь С. Сердюк збудила спогади глядачів, переносячи всіх в атмосферу львівської театральної культури часів Блавацького. Інсценізація новелі Стефаника „Побож-

(Закінчення на 5 стор.)

СЛОВО ПРО СЛОВО

(Закінчення зі стор. 3-ої)

біля сімсот державних урядовців, модерних канцеляристів, чи пак, у більшості, за визначенням самого ж головного промовця О. Гончара, „строчкогонів-халтурників". Готовий матеріял для нового Гоголя.

І сам з'їзд з виступом Шелеста про буряки і сталь можна б сприйняти на цьому письменницькому з'їзді як фарс, коли б не трагічні нотки у всьому спектаклі. Адже сам Шелест приневолений був вмішати між буряки і сталь проблему мови. Адже вся проблематика з'їзду сходила неминуче в один напрям, на оборону прав української мови на існування. Це по п'ятдесяти роках праці поколінь, по мільйонних жертвах в людях, це в рівноправній українській совстській соціялістичній республіці!

Здається навіть ті, в „зореносному", схаменулися, що взяли за швидкі темпи, що „на даному етапі" треба стянути на гальми. Нехай, поки, хохли тішаться своєю мовою. Це ж і все, що осталося їм з тієї їх держави: Літературна Україна".

Літературна Україна! Перед очима орган Правління Спілки Письменників України, мізерна газетка на чотирьох сторінках, на жовтавому, третьосортному папері, з заставками і заголовками статтей справді в стилі „районной стінгазети". І перед очима дійсність: Поняття, що відродилося в літературі, що ожило там під подихом генія Кобзаря, що наповнилося змістом творів Каменяра, Лесі Українки і сотень світлих умів, поняття, що вселилося в душі мільйонів, воплотилося в виразні політичні аспірації, в національну революцію, у власну державу з владою, військом, законодавством, міжнародними представництвами — те величне і повноцінне поняття на протязі цього злощасного періоду від жовтневої революції, і у зворотному процесі підступно і брутально обмежено, звужено, повернено до першої, вихідної стадії.

І ось перед нами по сто роках Літературна Україна, а її єдині дипломати-поети читають нам вірші. Саме така Україна потрібна великим маніпуляторам, тільки на таку й погодяться вони, щоб стала вона запобіжним клапаном, пристановищем для всіх тих, хто не знайшов заспокоєння в партійній кар'єрі, в армії, в науці, в кого ще жевріє іскорка чогось самобутнього, окремішнього, національного. Нехай ідуть козакувати в тую Україну, слави здобувати, нехай спалюються тут таланти, заспокоюються амбіції і аспірації. Про творчі процеси, про те, що писати, вже подбали маніпулятори, застосувавши всі здобутки модерної психології в керуванні й перевиховуванні індивідуумів.

Стоїть перед очима та Літературна Україна на п'ятому з'їзді письменників, і мимоволі зринає запит: Хто з тих 700 на залі поважився б написати сьогодні „Сон", „Кавказ", „Посланіє", „Розриту могилу" або бодай порушити мотив „Катерини"? Тих, що непокірні і горді, наважилися заговорити відважними словами Кобзаря, нема тут, у світлі лампіонів і потоці теплої ласки партії. Ті відійшли передчасно з життя або зацьковані, стероризовані, заслані. На арені жалюгідні примари минулого, що їм місце в санаторіях, що пройшовши пекло Єжовщини і досі цокотять зубами і хиляться перед ...жним. На арені, в перших рядах, самозверчені, посвідчені середняцькі функціонарі від літератури, ті, хто ідеально засвоїв секрети соціялістичного реалізму, секрети, як звіршовувати і белетризувати постанови партії.

Море голів. Може за спокоєм неодного обличчя захований біль, і протест, і думи важкі?. Але, як знати про те, коли в просторі Літературної України ні грози, ні бурі, там тільки сонце, щедрість, урожай, щастя, співи, успіхи, досягнення, братання?...

„Сім щедрих літ українського роману", „З доріг творчого семиріччя": „Людина і зброя", „Тронка", „Велика рідня", „Сестри Річинські", „Малиновий міст"... Читаєш, перечитуєш і запитуєш себе: І де ж тут той „освіжуючий вітер останніх років", коли нічим дихнути у тій провінційній, колгоспно-виробничій, псевдоромантичній задусі?

І хто тут „співець мужньої правди", коли про правду не вільно й згадувати? Правду про голод тридцять третього року, про долю мешканців будинку „Слово", про колгоспну нужду. Правду про украдену підступно національну революцію, правду про смерть тисячів дійсних патріотів і паношення зрадників і поплентачів.

Говорить О. Гончар на з'їзді, торкнувшись питання молоді, про „реакцію спротиву тим вульгарно-соціологічним схемам, тріскучій реториці, тим догматичним лещатам, в які свого часу пробували загнати допитливу, правдолюбну і щиру душу дитини", — і хіба не бачить він, що все, чим відрізняється він, так це переборенням примітивізму, що в нього воно виходить витончено, культурно, але про правду-сироту він і не заікнувся в своїй об'ємистій творчості?

Страшні наслідки довголітньої дії маніпуляторів, щоб умертвити, опоганити живе і чисте Слово. Лягло те слово в десятки й тисячі книг, у грубі томи, і гори публікацій, неначе вкрите грубою верствою намулу, грязі і гною. І вже здається нема сили такої, щоб відкопала його і очистила. Хіба явиться новий багатир... Спиниться, збуриться тоді спинений Дніпро, хлине на ті Авгієві стайні, змиє намул, і бруд, і гній, понесе в море. І тільки те Слово останеться на цій землі, яке світить золотом правди і непідкупної любови до свого народу.

Іван Смолій

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В СТЕМФОРДІ В 1966 РОЦІ

Рік 1966 був для Українського Музею в Стемфорді другим повним роком діяльности від його відновлення Преосв. Владикою Кир Иосифом Шмондюком в 1964 році.

За цей останній рік Музей здобув собі більшу популярність серед громадянства і признання як інституції, що її треба конечно розбудувати, щоб вона служила нашій громаді, як великої ваги культурна установа. В цілі розбудови відбуто минулого року дві наради представників нашого громадянства, яких Владика Кир Иосиф запросив, як дорадників в справі розбудови Музею. Наради відбулись 15-го жовтня і 19-го листопада 1966. На них обговорено потреби Музею, конечність створення постійного дорадчого тіла у формі Кураторії Музею, яка допомагала б Преосвященному Владиці та назначеному ним Управителеві Музею його розбудувати.

Присутні на зборах з ентузіязмом прийняли рішення Владики створити дорадче тіло і обіцяли бути помічними в осягненню наміченої цілі. Це одушевлення присутніх прийняв Кир Иосиф із радістю та дякував всім за участь в нарадах.

Український Музей в Стемфорді відвідало в минулому році 497 осіб. Між відвідувачами було багато визначних гостей, чужих і своїх. І так минулої весни відвідав Музей о. проф. д-р Адольф В. Ціґлер, декан Теологічного факультету Мюнхенського університету, знавець Сходу та зокрема української церковної історії. Написав працю про Фльорентійську Унію, Про безбожницький рух в Росії, Про св. Методія, та вступ до книжки про Митрополита Андрея Шептицького авторства д-ра Прокопчука. Музей відвідав Митрополит Лядикеї в Сирії Мелхітський Преосв. Павло Ахкар, Преосв. Андрій Сапеляк з Арґентини, о. Венедикт Мельник з Бразилії та багато інших.

Особливо дорогими були серед відвідувачів наші діти. Минулого року прибуло їх відвідати Музей збірними прогульками понад 150 осіб. Оглядання пам'яток нашої минувшини, зустріч зі своїм Владикою, який знаходив все час, щоб побути довше з дітьми, було для школярів милим пережиттям.

Важним для Музею є те, що він придбав з нових експонатів. В цьому напрямі Музей мав теж поважні успіхи. Якщо йде про мистецькі твори, то Музей одержав від пані Литвиненкової п'ять додаткових скульптур її покійного чоловіка, сл. п. Сергія Литвиненка, які, з дарованими попередньо, становлять поважну колекцію творів цього визначного нашого скульптора.

Із малярства Музей одержав в дарі від сеньйора наших іконописців артиста-маляра Михайла Осінчука, такі образи: портрет Митрополита Шептицького, образи архангелів Гавриїла і Михаїла, Рождество, крім того маємо в Музею того ж самого мистця образ „Богородиця", який є даром нюйоркської Громади Преосв. Владиці Кир Иосифові з нагоди його Ювілею 30-ліття священства. В Музею є того ж мистця образ „Почаївська Божа Матір".

Найновіший прибуток Музею — це велика мистецька ікона Божої Матері Одігітрії, дар малярки Христини Дохват із Філядельфії. До новіших експонатів належать теж цимбали, які дарував Музеєві о. сов. Є. Чомко з Рочестеру.

Бібліотека наша збільшилась дарами Преосвященного Владики Кир Иосифа, який передав цілий ряд творів зі своєї бібліотеки та закупив деякі книжки — як от всі видання Кардинала Иосифа з Риму, Народні мелодії д-ра Зиновія Лиська, Україна в Добі Директорії УНР д-ра М. Стахова та інші. Другим бібліотечним добродієм минулого року був Впр. о. д-р Василь Федаш, який постійно із своїх багатих збірок передає деякі дуже цінні книжки до бібліотеки в Стемфорді. І деякі автори пересилають свої твори до нашої бібліотеки. Маємо надію, що в майбутньому всі автори і видавництва будуть пересилати свої видання до бібліотеки в Стемфорді.

З бібліотеки при Музею чимраз більше користають наші науковці. Майже кожного тижня приносить пошта листа з просьбою і запитом, чи нема такого то і такого видання. Багато з тих рідких видань, пошукуваних нашими вченими, наша бібліотека має і за дозволом Преосвященного, науковці можуть з них в приміщенні Музею користати.

До Архіву приходять час від часу цінні матеріяли, як листування, чи документи, які є важним матеріялом до історії нашого релігійного, культурного чи політичного життя. Поповнюється теж Архів Мартирології нашої Церкви, хоч не так як повинен, бо є багато між нашими людьми, що мають вартісні матеріяли, але ще досі не переслали їх для збереження в Архіві.

Можна сказати, що Український Музей в Стемфорді, як культурна установа поступає вперед, хоч і не милевими кроками. Поступ цей був можливий завдяки дбайливій опіці і постійному заінтересуванню цією установою Преосв. Кир Иосифа, відновителя і опікуна Музею і Бібліотеки. Цей розвій був можливим завдяки прихильности нашої Громади, нашого Духовенства та широких кол нашої громадськости.

Заінтересування нашої спільноти Українським Музеєм в Стемфорді дає запоруку, що Музей буде ще краще розвиватися, коли в допомогу йому прийде нове тіло, покликане до життя нашим Владикою: Рада Директорів та широкі ряди прихильників Музею, які морально і матеріяльно допоможуть сповнити як слід культурну місію перед нашою Церквою і нашим Народом.

Д-р Василь Ленцик
управитель
Українського Музею і Бібліотеки в Стемфорді

ЧЛЕНИ РАДИ ДИРЕКТОРІВ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ в Стемфорді, Конн.

Членами Директорів Українського Музею в Стемфорді є, „екс офіціо" всі Отці, яких Преосв. Владика призначить. В цій першій номінації були призначені: Впр. Еміліян Манастирський, Ген. Вікарій, о. Монс. Іван Стах, Канцлер, о. д-р Василь Федаш.

Крім того Преосвященний Кир Иосиф номінував слідуючих осіб:

1. Дир. Баранецький Володимир
2. Д-р Баран Остап
3. Д-р Воєвідка Ярослав
4. Д-р Гординський Володимир
5. п. Гординська Мирослава
6. Мистець Гординський Святослав
7. Гузар Михайло, Голова Ветеранів
8. Д-р Зарицький Мирон
9. Д-р Каранович Богдан
10. Д-р Кекіш Богдан
11. Д-р Кравчук Мирон
12. Д-р Ленцик Василь
13. Иосиф Лисогір, Предс. УНС
14. Д-р Макаревич Іван
15. Мистець Мороз Михайло
16. Дир. Нагірний Михайло
17. Д-р Олесницький Богдан
18. Інж. Осадца Аполікарій
19. Д-р Осінчук Роман
20. Дир. Пастушенко Ярослав
21. Інж. Процик Степан
22. Д-р Рогозинський Климент
23. Адв. Ярема Степан
24. Інж. Ястремський Юліян

Повище вичислені Члени Ради Директорів (Боард оф Трастіс) вибрали з поміж себе голову, секретаря і касира, в такому складі: Д-р Василь Ленцик — голова, д-р Богдан Кекіш — секретар і дир. Володимир Баранецький — касир.

Вийшла друком нова частина „Етимологічного словника української мови"

У виданні Української Вільної Академії Наук у Вінніпеґу вийшла з друку шоста частина „Етимологічного словника української мови" проф. Яр. Рудницького. Вона охоплює кінець букви „В" та початок букви „Г", сторінки 481-576. Рік 1966 завершив перше 25-ліття праці над цим словником, що почалася — як відомо — в Празі в невідрадних воєнних умовах у 1941-му році й опісля продовжувалася в Гайдельберзі й у Вінніпезі. Перший зошит цього словника вийшов друком у 1962-ому році й із того часу точно кожного року виходить нова частина в розмірі 96 сторінок друку. Словник появляється завдяки меценатству визначних українських громадян, а теж і установ та товариств. Як перший слов'янський етимологічний словник у англійській мові й перший український словник того типу взагалі він стрінувся з високою оцінкою наукових кол і знайшов доступ до університетських бібліотек та славістичних інститутів в Америці, Европі та інших континентах. Важливість того словника ще й у тому, що він надолужує недостачі т. зв. „вітчизняного мовознавства" в Україні: Заповіджений Академією Наук у Києві ще в 1961-ому році етимологічний словник якогось Кравчука досі не появився друком.

БІБЛІОТЕКА, ЯКА МАЄ ЧИТАЧІВ

КНИГОЗБІРНЯ ПЛАСТУ І РІДНОЇ ШКОЛИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Бібліотека Пласту і Рідної Школи не є одинокою українською бібліотекою у Філядельфії. Можливо, що не є вона і найбільшою. Але це найбільш жива з усіх наших бібліотек і єдина, мабуть, яка першим своїм завданням вважає не архівне переховування старих матеріялів, але активну службу українському читачеві. Не дивно, що при такій настанові, бібліотека Пласту і Рідної Школи здобуває собі прихильність громадян, які мають нагоду і потребу користуватись нею, та що вона, в противагу до багатьох інших книгозбірень, має поважний і постійно зростаючий гурт зацікавлених читачів.

Служба читачеві не є в цьому випадку тільки фразою. Починаючи від фахового каталогу, що дає повний бібліографічний опис кожного видання, а водночас, мов магічний ключ відкриває усі двері доступу до скарбів бібліотеки, а кінчаючи на закупові найновіших українських видань, бібліотека орієнтується в першу чергу на потреби читача — сьогоднішнього, і цього потенційного — майбутнього.

Оцей наголос на читача коштує біблітеці чимало людської праці і вимагає постійного грошового фонду: фахова клясифікація і каталог вимагають фахової підготовки від бібліотекаря, реґулярні години відкриття вимагають обов'язковости від добровольців дижурних, постійний рух і оборот книжок означає, що матеріяли зуживаються і нищаться. Але рух — це життя, а музейна мертвеччина посклaданих у взірцевому порядку, неуживаних, на десять замків замкнутих книжок, ніколи не була і не є ідеалом, до якого змагає бібліотека Пласту і Рідної Школи. Ця бібліотека не бажає стати музеєм чи архівом друкованого українського слова. Бібліотека Пласту і Рідної Школи має завдання не архівні, а виховні, і тому в центрі уваги тут — читач.

Секрет успіху цієї філядельфійської бібліотеки в тому, що вона побудована на гармонійній співпраці трьох громадських чинників. Старшопластунський курінь „Чортополохи", що заснував цю бібліотеку в 1958 р., вкладає в неї величезну кількість годин людської праці, з ентузіязмом та подивугідною витривалістю. Товариство Рідна Школа запевняє бібліотеці постійний цілеспрямований ріст своїм поважним грошовим вкладом (деякі члени Т-ва допомагають теж у реґулярному веденні бібліотеки). Українська католицька парохія Царя Христа безінтересовно відступає бібліотеці приміщення в парохіяльному домі при вул. 16-ій і Каюґа, в центрі скупчення українських громадян, дійсних та потенційних читачів бібліотеки.

Минулий 1966 рік виявив, що співпраця цих трьох громадських чинників не йде намарне. Бібліотека, що нараховує тепер 1663 томи книжок і 94 назви різних журналів (в тому деяка кількість повних річників), мала в цьому році 953 відвідувачів та випозичила 1183 книжки. Якщо зважити, що бібліотека була відкрита 40 разів (за винятком літніх вакацій та великих свят, кожної неділі від год. 10-ої до 12-ої вранці), то на кожну неділю випадає пересічно по 30 випозичених книжок, або 15 на годину. Зареєстрованих членів бібліотека мала 146, в тому числі 39 дорослих, які вплачують одного доляра річної вкладки, та 107 молоді до 18 року життя, які користуються бібліотекою безплатно.

В бібліотеці найкраще репрезентована клясика української літератури. Ця збірка служить передусім потребам шкільної молоді школи українознавства Рідної Школи і вона росте. Багатий вибір теж нової еміґраційної белетристики. З нього користають найбільш дорослі читачі, які часто питаються за найновішими виданнями і і вдячні, коли їх тут знаходять.

Але крім літератури в бібліотеці заступлені, хоч і не так повно, теж інші ділянки знання. Є тут енциклопедія і словники, книжки з релігії і суспільних наук, книжки про музику, мистецтво, спорт, переклади з чужих літератур, біографія, історія, пластова і дитяча література. Є теж і певна кількість чужомовних книжок про Україну й українців. Бібліотека постійно доповнюється новими виданнями. Вона теж і постійно старається поліпшувати свою службу читачеві, доповнюючи каталоги, друкуючи списки новонабутих матеріялів, інформуючи про свою роботу. Читачі, які вже бібліотекою користуються, не раз висловлюють вдоволення з існування й праці бібліотеки Пласту і Рідної Школи.

Хочемо вірити, що вдоволений буде і той потенційний читач, що йому допоможе бібліотека колись у недалекому майбутньому, і що його потреби пробує бібліотека наперед вгадувати і до них готовиться вже тепер.

Марта Тарнавська

Д-р філ. К. Кисілевський

НАШІ УСПІХИ В ГАЛУЗІ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ ПРАЦІ ПРОФ. ОЛ. ГОРБАЧА

Дня 13. червня 1966 р. відбулась у німецькому університеті у Франкфурті над Майном інавґураційна доповідь звичайного професора слов'янської філології Олекси Горбача на тему „Східньослов'янські місцеві назви (типи та їх поширення)".

Професор Горбач — наш молодий друг з давніх літ. Він постійно листувався з нами, присилав часто свої наукові праці з ділянки філології, а саме з ономастики, діялектології, лексикографії, арґо, сленґу тощо. Так назбиралось у нашій бібліотеці понад двадцять його праць і розвідок, що спонукували нас до студій заторкнених у них питань. За це ми вдячні його інформаційній співпраці та визнаємо її знаменитим засобом у поширенні наукових новостей.

Професор Горбач уроженець північного Наддністров'я (1918. р.), а саме села Романів, що находиться в околиці колишнього княжого городу, сьогоднішнього Дзвенигороду, віддаленого на південний схід від Львова біля 30 км. чи 20 ам. миль. Високе наукове становище осягнув завдяки своїй творчій праці в галузі мовознавства у Львівському, а далі у Львівському Університеті ім. І. Франка як ст. ляборант, в УВУ як доцент слов. філології, як лектор української та польської мов в університетах у Ґеттінґені, Марбурзі і Франкфурті, врешті як доцент і професор у Франкфурті. Крім того він осягнув у 1963 р. науковий ступінь дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка за свої глибокі наукові методи в підході до сучасного мовознавства.

I

В біографічних нотках авторів „Наукових Записок" УВУ, 1963. ч. 7. стор. 231. подано таке: „Горбач Олекса: праці з укр. діялектології, арґо, історії української мови, української та поль. лексикографії 17-18 ст., м. ін.: Zur Geschichte der ukrain. Lexikographie in 16-17 Jhrh. ("Die Welt des Slaven", IV, 4. 1959.), „Курс укр. діялектології." (Скрипт Інституту Заочного Навчання при УВУ, 1954.)

Далі він опрацював синтетичні статті для Енциклопедії Українознавства, Словникової частини, а саме: Арґо, Бойківська говірка, Болгари, Боснія, Гуцульська говірка, Діялект, Етимологія, Ентранжизми, Займенник, Зілинський Іван, Інтонація, Лексика, Максимовичівка і інші. Ці гасла виявляють справжнє зацікавлення та знання автора. Також інформаційно-критичний характер мають його рецензії в „Сучасності" про зошити етимологічного словника української мови та „Післявоєнні публікації з української мови в УРСР", Мюнхен.

II.

Багато часу присвятив він студіям лексики й словотвору таємної мови „арґо", що нею послуговуються віддавна студенти, учні, бурсаки, інститутники, прошаки, лірники, вояки новітніх часів після світових воєн, мандрівці, продавці, волоцюги, міняйли, злодії. Цей штучний, переважно міський жарґон, чи сленґ, дав йому доволі матеріялу для студій і спричинився до постання цілої низки його брошур, статтей, книжок у різних мовах, що завершились синтезою наукового характеру.

Дослідник дав дефініцію арґо: „це особлива лексика чи словотвір замкнених у собі професійних чи соціяльних груп, застосовувана як засіб взаємного розпізнавання або відмежовування назовні її носіїв." У цій статті в Е. У. подав словотвірні засоби українського арґо: 1) інтерполювання якимсь складом (напр.: кри-, шу-) складів слова з неарґотичної мови (кри-пі-кри-ду „піду"), 2) деформування неарґотичного слова (ашоха „каша"), метатезою (Ликачів „Личаків"), окремими наростками (біл-ім-ний „білий", метафорами й метоніміями (цибуля „годинник", позиченнями з інших мов, напр. з жидівської, циганської, новогрецької, діялектизмами, говірковими словами, наддністрянськими, подільськими, львівськими, київськими, зросійщеним або польським жарґоном міст тощо.

Автор поминув переставлювання всіх складів у народних піснях, засіб улюблений в бурсах, на прогулянках: „Ой я тото дівча люблю, що біле, як гуся": „Ой я тото чадів блюлю, що лі-бе як ся-гу"...

Про засоби пише теж в англійській і німецькій статтях, надрукованих у Звітах НТШ в Н. Й. — Парижі, І. 1952. Тут подана теж література: "Argot in Ukraine". Proceedings. Philolog. Section; "Die ukrainischen podolischen Drehorgelspieler u. ihr Argot. Ibidem.

Згодом дослідник дає синтезу, попередивши її популярно-інформативним твором: І) Арґо („жарґон") українських вояків. Відбитка, 1956. Мюнхен. Вісті Братства кол. Вояків І. УД УНА, ч. 5-6. Побільшив її опісля новим матеріялом і надрукував у Наукових Записках УВУ, ч. 7. стор. 138-172. Мюнхен, 1963., з німецьким резюме.

2) „Арґо українських школярів і студентів", Мюнхен, Наукові Записки УВУ ч. 8. 55 сторінок, 1964-66 та у відбитці. Наведено тут понад 2 тисячі шкільних арґотизмів від 16. сторіччя починаючи, тобто від постання братських шкіл і бурс в Україні до 30-их років 20 сторіччя; загально, дослідження обняло понад 100 установ. Дослідник зібрав їх з видань великодніх і різдвяних віршів, опублікованих В. Н. Перетцом, М. Возняком, з українських інтермедій, виданих у 1960. р. в Києві, з творів І. Котляревського, з повісти „Люборацькі" А. Свидницького, споминів В. Андрієвського, В. Приходька, оповідань І. Керницького, збірок І. Паньковича, В. Шепотієва, побутової повісти В. Наріжного, власних записів у таборах і ін.

Перелік його арґотизмів упорядкований у чотирьох групах: а) людина, б) школа, в) налоги, г) довкілля, що беруть до уваги арґотичні назви тіла, його органів, їх функцій, одяг, взуття, їжу, забави, гри, бійки, побратимство, дівчат, їх прикмети, провід школи, вчителі, предмети навчання, іспити, оцінки, кари, п'яничання, рідню, міський побут, званеві групи, крадіння, поліцію, тюрму, злодіїв і ін. Загально дослідник нараховує біля 5 до 6 тисяч арґотизмів, уживаних українцями в мові міст і професій, напр. макітра „голова", балікати „говорити", фалювати „йти", кляпа „невдача". Особливо вирізнює впливи польської, російської, жидівської, німецької, циганської, румунської, новогрецької, латинської, сленґової та жарґонової мов.

Дослідник бере участь у 1963 р. в п'ятому міжнародному конґресі славістів у Софії в Болгарії та виголошує там наукову доповідь „Лексичні та словотворні елементи українського арґо", надруковану в німецькій мові в окремій відбитці в "Opera Slavica IV. Beitraege zum V. Internationalen Slawistenkongress", Goettingen. Арґо знайшло собі місце в літературі і словниках, починаючи від Памва Берчиди та кінчаючи на Б. Грінченку. Ще в 20-их роках 20 ст. творено арґотизми при допомозі втручання (інтерполювання складів): кри-кубі-, бу-, вживано метафоричних засобів: параша „кібель в тюрмі", варґава „ліжко під нарами в тюрмі", хаїм „жид", лімони „мільйони"...

III.

Його цікавила також історія української мови, зокрема історична етимологія та лексикографія. З цієї ділянки зачерпнута праця „Памво Беринда як етимолог", Мюнхен, 1956. Тут доказано велике значення лексики у Бериндинім „Лексиконі славеноросскім альбо імен толкованію", що був двічі виданий, а саме в Києві 1627. р. і в Кутеїнському монастирі 1653. р. Словник має буля 7 тисяч слів, перекладених на тодішню літературну мову українців.

Також „Два видання Бериндиного „Лексикону" у відбитці з НЗ УТҐІ в Мюнхені, т. VII (X), 1965. р. вносять до попередньої праці деякі цікаві спостереження дослідника. Він порівняв обидва видання та ствердив, що між виданням з 1627. р. і 1653. р. є деякі різниці: в першому з них є герб Дмитра й Данила Балабанів та 8 двовіршів Т. Земки, передмова — присвята Палабанам, ілюстрації з життя св. Памвона, авторового патрона та препод. Михаїла Мелїеіна, післямова Беренди до читача для вияснення генези словника разом із поміткою друкарні про дату закінчення книги. Все те пропущено в 2. виданні, натомість поміщено передмову ігумена Іоіля Труцевича. Є в другому виданні теж дрібні зміни, особливо пропущені грецькі, латинські та польські глоси, криптограми непристойних виразів; частину грецьких і латинських глос передруковано кирилицею; змінено теж наголоси в дусі білоруської фонетики та південнозахідні фонетичні прикмети правопису замінено півн. білоруськими; врешті зmодернізовано деякі старі церковнослов'янізми першого видання, напр. болгарщену ортографію церковнослов'янських і українських писань, аа на ая, ръ на ер, во зоръ, жієтъ...

До цієї ділянки лексикографії належить його одноаркушева розвідка про забутого українського лексикографа Івана Максимовича, написана в німецькій мові та видана УВАН-ом в ЗДА, УШ. 1960, ч. 1-2, 95-114 стор. Цей учений був канцеляристом Гетьманату у XVIII ст. і жив, після невдачі з 1709. р. під Полтавою, на еміґрації та вивчив іноземні мови, а повернувши до Росії, працював 6 років над латинсько-слов'янським" словником, що залишився в рукописі, з 1718 р. починаючи, в публічній бібліотеці в Ленінграді. Він цікавий не тільки через вступне слово, з якого довідуємось, що рукопис словника був призначений як дар автора на коронацію Петра і Катерини І. в 1724. р., але також як історичний доказ лексикографії української мови північно-східнього діялекту. Максимович оповідає на вступі, як мало дбають школи про видання латинсько-слов'янського лексикону, а вживають латинсько-польського і польсько-латинського, хоч латинська школа, заложена в Києві митрополитом Могилою, існує більше, ніж 80 років. Не диво, що ці школи не знають достатньо церковно-слов'янської мови. Не краще є і в Москві, де Петро І. заклав теж слов'янсько-латинську академію. Студенти тієї академії не вміють читати латинської книжки та не розуміють латини. Тому він узявся за зладження такого лексикону, вибираючи із святих книг, лектур незрозумілі вислови, керуючись технікою творення латинсько-польським словником

МИХАЙЛО КУШНІР, ЯК МИСТЕЦЬ

Українській громаді в Америці чи Канаді добре відоме ім'я політичного діяча д-ра Михайла Кушніра. Багато знають його ще з передвоєнних часів на Станиславівщині, зокрема як політичного в'язня, який зміг вийти на волю лише завдяки Другій світовій війні. Відоме його ім'я і читачам газет та журналів, як автора літературних портретів Камюса, Кльоделя, Моріяка, Сартра та ін. в ділянці літератури, як автора глибоких есеїв „На шляху поглиблення Культу Марії" (цикл на майже теологічну тему, друкується тепер у „Логосі"), чи автора огляду „Українська молодь в УССР" у „Збірнику матеріялів", видання НТШ, ч. 7 з минулого року в Канаді.

Недавно д-рові Михайлові Кушнірові сповнилось 70 років віку, і годі бодай найпобіжніше назвати різні ділянки, в яких він плідно працював і невтомно працює. Але для багатьох із нас буде напевно справжнім відкриттям, що ця струнка, сива, незвичайної життьової напруги людина — це один з наших блискучих графіків, той, кого із справжньою приємністю можна назвати — мистець-маляр.

У затишній хаті п-ва Кушнірів, прегарно прибраній й дбайливою рукою дружини, в українському стилі, — справжній музей, що лише через скромність „винуватця" і досі не дійшов до нас, не потрапив на широко обговорювані виставки...

Д-р Михайло Кушнір студіював мистецтво у Відні і в Мюнхені, зокрема в ректора Графічної Академії, видатного німецького графіка Рудольфа Шістеля (докторат він зробив у Гайдельберзькому університеті). Очевидно, політична діяльність ніяк не сприяла влаштуванню виставок творчости, не сприяла і творчій праці... Але можливо за те мистець мав досить часу, щоб у польській в'язниці незвичайно, як на світську людину, вглибитись у релігійно-філософські вчення, простудіювати „Святе Письмо", з якого д-р Михайло Кушнір, як маляр, взяв так багато тем, вчити різні мови.

Що було вже видано з його графічних творів? Перш за все — 15 дереворитів до „Кохання і смерть корнета Христофа Рільке", що вийшли в 1935 р. у „Курт-Вольф-Ферляг" у Німеччині. Це видання важко дістати, адже на спеціяльному папері з нумерацією вийшло лише 100 примірників, а згодом у більшому накладі, в 5 000 прим. Гра світла і пітьми, тонів і півтонів, композиція дереворитів цього циклу не даремно звернули на себе увагу того великого видавництва, з філіями в Мюнхені, Берліні і Ляйпцігу.

Ще в 1931 р., також у Німеччині, вийшла серія дереворитів д-ра Михайла Кушніра під назвою „Айн лебен" — „Життя", з передмовою Ромен Роляна. Тоді вийшло 100 прим. нумерованих, з підписом, і біля 10 000 прим. для масового поширення, але навіть це видання нині важко дістати. Про що розповідає мистець у цьому циклі? Коротко ідею можна передати так: не хто інший, а ми самі формуємо пролетаріят, знедолених; тому треба застосувати Божі Заповіді (д-р М. Кушнір дуже релігійна людина) в щоденному житті; людина, яка не може знайти праці, яку всюди женуть, яка краде з голоду хліб і потрапляє замість школи — до в'язниці, — це, перш за все, провина всіх нас, як спільноти... На останньому дереворіті бачимо смерть, розстріл того робітника, нібито злочинця, а далеко, на темному тлі ясніє, немов пригадка людському сумлінню — розп'яття Христа.

Не знаємо, хто з українських мистців пензля присвятив стільки уваги, часу і любови темі коня. У течках д-ра М. Кушніра — сотні і сотні коней, при чому — з їздцями, бо це ж одно ціле. В одному з попередніх літературних додатків був опублікований есей д-ра Михайла Кушніра, що так і зветься „Про коня і мистецтво слів кілька"... — з нього видко, як оригінально і глибоко мистець трактує цю тему.

А тим часом на робочому столі мистця сьогодні не бачимо пензлів чи долот, а кілька нових журналів німецькою і французькою мовами та не закінчену ще статтю „Французька авангардистська література". І другу статтю: „Моральні проблеми у сучасному театрі", вірніше — цикл статтей, огляд досягнень і промахів сучасного театру Зах. Европи.

Хтось скаже: чи можливо, щоб одна людина охопила стільки тем, стільки жанрів? Чи в 70 років можна бути незвичайно активним, мало спати, творити неперевершених коней, писати для „Логосу" і, після того, для „Вісника", або для молодечого журналу „Крилаті"? І керувати Секцією Об'єднання Українських Мистців у Вашингтоні, готувати пляни й матеріяли для виховання сумівців на наступних літніх таборуваннях, і поспішати на засідання ООЧСУ? Так, можливо, якщо — нарешті б! — відкинути хибну думку, що серед живих українців немає видатних людей.

Леонід Полтава

М. Кушнір *Ілюстрація з циклу „Орфіка"*

Українські поети португальською мовою в перекладі Віри Вовк

Ню Йорк (Пролог). — Дослідне і видавниче об'єднання „Пролог" видало антологію сучасної української поезії в португальській мові п.з. Girasol (Соняшник).* Цю збірку виготовила письменниця Віра Вовк у співпраці з Оленою Колодій, Леа де Абро та Клеоніс Берардінеллі. Малярка Анна Марія Мурісі запроєктувала обкладинку.

У вступному слові до збірки Girasol Віра Вовк пояснює, що метою підбору віршів було показати нероздільність української поезії Сходу і Заходу. Тут заступлені 37 поетів молодшого покоління: ті, які почали друкувати свої твори з початком 1960-их років в Україні, і ті які згуртовані в Нюйоркській групі, що постала ще в 1950-му році.

У збірці заступлені такі поети як Емма Андієвська, Богдан Бойчук, Ростислав Братунь, Женя Васильківська, Микола Вінграновський, Євген Гуцало, Іван Драч, Віталій Коротич, Ліна Костенко, Патриція Килина, Богдан Рубчак, Юрій Тарнавський, померлі вже Василь Симоненко та Олексій Вулига, а також ті, які народилися в 1940-их роках, як Михайло Саченко, Василь Голобородько, Світлана Йовенко та Роман Кудлик. У збірку ввійшли також два вірші Віри Вовк.

Збірка Girasol вже друга книжка Віри Вовк видана „Прологом" і шістнадцята у бібліографічному списку письменниці. В 1964-му році „Пролог" видав „Зелене вино", антологію модерної португальської і бразилійської поезії в українському перекладі Віри Вовк. Girasol має познайомити чужинців, особливо читачів в Південній Америці з новою українською поезією.

* Wira Wowk, *Girassol*, Antologia da Moderna Poesia Ucraniana, Rio de Janeiro: PROLOG, 1966; 96 pp.

КОЛЕКЦІЯ „КАМ'ЯНИХ БАБ"

У Дніпропетровському історичному музеї зростає унікальна колекція „кам'яних баб", що їх звозять сюди з різних частин степової смуги України місцеві краєзнавці за власні кошти (щоб лише зберегти ці пам'ятки давнини від загибелі). „Кам'яні баби" висотою майже в ріст людини; деякі зображують воїнів з косами, що звисають з-під шолому, деякі зображують жінок, із складеними спереду руками. Припускають, що вони — це нагробні кам'яні пам'ятники скитським і сарматським воїнам, „що колись населяли наші степи"... Як пише „Радянська Україна" від 7 лютого, місцеві селяни вважали їх то винуватцями посух, то навпаки — чародійними. І тоді їх звалювали в яри, або з почестями перевозили ближче до осель." Таємниці походження „кам'яних баб" ще не розгадано.

ВОЛОДИМИР СВИРИДЕНКО

Динамічна, швидко - рушійна сила, хоч сама щезає, та залишає за собою визерунок. Чим швидше вона промигає, тим чіткіший її крій, немов у у блискавки.

Ото ж: картини Володимира Свириденка — він родився в Україні біля Харкова 1942 року — це рефлексії людини, яка відрізняється, „стоїть сама" свідомістю своєї особистої зрушійної сили і переливом її на полотно. Це кристалізації блискавок духовної грози Свириденка, створені зустріччю страху темноти із шуканням світанку та спокою.

Як ця лискавка виглядає і якими формально - естетичними засобами митця досягає Свириденко свого ефекту?

Образи Свириденка позначені солідними та майже земнотрусними фігурами чоловіка. Вони панують над простором його полотна і або бринять, вібрують на ньому, як глибокий чорний дзвін чи темні плями на сонці — або шаліють між вимірами простору і часу. Ці фігури — накинуті Свириденком сильними розмахами чорної або іншої темної фарби (ніби відбитком власної тіні) — переходять другий вимір освітленням яскравими фарбами деяких частин фігур, як, наприклад, у картинах „Права рука" або „Червона рука". Іскри такого світла прозирають їх і дають враження, що фігура - тінь стоїть на белебні повного освітлення. На тлі чорних сильвет, ті освітлені частини — намальовані реалістичним натяком ніжнішими, хоч не менш сильними розмахами пензля — творять назвичайно гострий тривимірний ефект.

Контраст до тих солідно-гострих образів людини творить картина „Пам'ятки", напружена своєю силою у вимірах часу і простору. Тут темна фігура затуманена переливом ніжно вологих бризок сизих барв. У ній відбивається спонтанний струмінь безмежних вражень і відчувань. Ця картина дає враження, що вона виплила із душі — ніби Свириденко відкинув чи забув про перешкоду свого тіла і шкіри та випустив крізь пензель струмінь свого духу зосереджений на минулих почуттях і враженнях. Сама фігура в ній відпружена від гострих меж часу і простору, що так сильно відокремлюють і полонять її у інших картинах Свириденка.

Прозірність таланту і знання техніки Свириденка очевидні в його картинах. Він уживає призматично розділені, широкі і обрамлені колом фігури, простори голубих, фіялкових, зелених кольорів сміливо сильними розмахами, коли натякає на глибину простору. Червоні багряні фарби він уживає в окремих картинах, широкими гнітючими просторами, ніби натякаючи тиск часу над фігурою. Чорні сильвети фігур, коли вони напружені рухом, визначені чорними „рамками", місцями зливаються з самою фігурою, даючи враження продовження руху. Глибина простору загострена способом висвітлення реалістичним натяком окремих частин тіла, які творять глибину між сильветою цілої фігури і освітленою частиною. Безмежність часу і простору, як у картині „Пам'ятки" створені зволоженими короткими розмахами ясних фарб, які зливаються із тлом фігури — даючи враження, що фігура і „туман" різнокольорових вражень — одна суцільна річ.

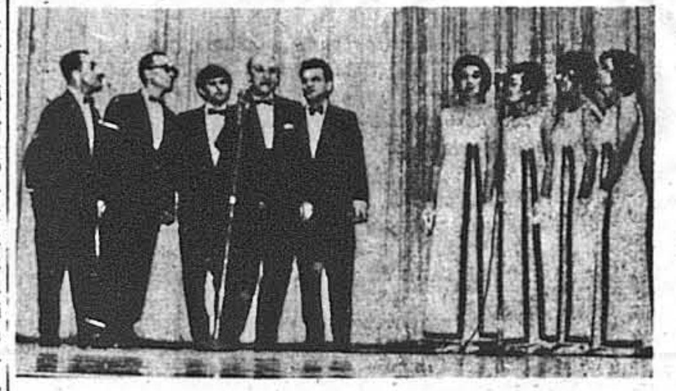
Але те, що моментально вражає і підносить глядача — це не здібність, талант, чи техніка Володимира Свириденка — а крила цього таланту, сила і самосвідомість власного духу. Такі „крила" майже цілком зникли у сучасному американському мистецтві. Тим то картини Свириденка мають многогранний динамічний удар і значення. А саме: свідомістю митця власної сили, власних можливостей і власного духу. А це останнє — антитеза сучасному, відчуженому від дійсности, уяви і людського духу мистецтву ОП і ПОП. Мимоволі хочеться, щоб фігури Свириденка таки переступили белебень і висвітились у повноті — бо сили і можливості уже освітлених „рук" просто спокушають глядача побачити цей образ людської сили, духу і можливостей. Але Свириденкові лише двадцять три роки — і відчувається в його картинах, що ця повна само - свідомість чекає і заскочить його можливо і слідуючі, іще ненамальовані картини.

Виставка картин В. Свириденка відбулась в днях 2-13 лютого ц. р. в Ґалерії Аіда Арцт у Ню Йорку.

Це збірка картин намальованих між 1964-66 роками, коли митцеві було лише 20-22 роки. Свириденко докінчує тепер свій „мастер деґрі" при університеті в Огайо.

Ляриса Лавриненко

ЛЮТНЕВИЙ ЯРМАРОК ЛМКЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ

Квартет „Каравана" і квартет „Верховина" у спільному фінальному виступі. Перед мікрофоном С. Крижанівський.

(Закінчення зі стор. 3-ої)

на" має свою історію. Стефаник не уявляв собі, щоб його речі можна було перенести до театру. С. Сердюк та С. Крижанівський заграли перед ним і переконали Стефаника. Чи ж диво, що не тільки переконали, але й захопили нас? Хто пам'ятає, каже, що С. Сердюк тепер ще ліпша, як тоді! Крижанівський не мав часу слухати компліменти, бо побіг до конферансієрки й вивів другу імпортовану продукцію — жіночий квартет „Верховину" з Торонта (В. Байрак, О. Глібович, В. Івашко, Ж. Котич та С. Жовнір ф-п). З квартетами ЛМКлюбу пощастило: вони ніяк не дублювали один одного. „Україніен Джерзі стайл" Каравани — Верховина протиставила український ліричний спів. Прекрасний квартет з Торонта можна позазрити. Не маємо такого в нас. Не встигла публіка прийти до себе після захоплення квартетом, як на сцені нова сензація — виступ арфістки Марії Леськів. Ефектний естрадний репертуар, фер'єричне звучання інструменту — арфа вперше гостює в великій авдиторії українців і переносить нас в атмосферу музичного сальону. Авдиторія довго не відпускає артистку зі сцени і, раптом, новий контраст — І. Керницький і зовсім не з фейлетоном. Цим разом це спогад з його дитинства поважний змістом і символічний для цілої ґенерації. В гуморі Керницького все є щось від „гірким сміхом моїм посміюся" і він на хвилину пригадує нам реальність. Керницький також любить людей, але саме з тої любові застосовує й гостріші дезинфектанти. У правій кишені в нього все пляшка з йодиною. Але в програмі все має своє пов'язання. Перед ним був і „гуцульський вальс" і „спомин з гір" і „Не хочу співати", твір на спів А. Гнатишина. А після Керницького „В стрийськім парку" і „Мовчки..." (теж співали, всі чули, що не мовчали). Отже, легкий сум видно належить до національної розваги. Коли німець побачив збірку українських пісень і переконався, що більшість їх в мінорі, то із здивованням запитався: чи це може бути правда, що ви і танцюєте в е-моль? Це правда, але фінал — об'єднаний виступ обох квартетів плюс Маруся (за програмою Марія) Цісик, яка до речі є великим плюсом для цілого ЛМКлюбу, — був майже оперовою апотеозою, й знову переніс присутніх в атмосферу безжурности. Хтось був мудрий і початок ярмарку призначили на 6-ту вечора. Тому все скінчилося ще того самого дня, як почалося і голова клюбу Б. Ржепецький зворушено й щиро дякував усім хто допоміг (прим. Олександра й Федір Бражники випозичили костюми в гроші брати не хочуть) і в першу чергу дякував за щось і присутнім. Але хто насправді був вдячний, то це ми. Добрий був ярмарок!

О. М.

БЕЗ ПОЛІТИКИ

„Невідомий на горищі", на піддашші одного заводу у м. Смілі, якого помітила робітниця і якого врешті-решт зловили й передали міліції, виявився „фахівцем" від замків, ключів і т. п. „Рад. Україна" від 7 лютого розповідає про того місцевого представника „мафії": „На другий день на горищі знайшли свердло, кліщі - кусачки, два великих ножі та інші інструменти.

Невдовзі було встановлено і справжнє прізвище невідомого. Небезпечний злочинець, який втік з місця ув'язнення Петро Терваcтій родом із села Крижопіль Вінницької області, „спеціялізувався" на пограбуванні промтоварних магазинів. Одяг на ньому теж був „придбаний" таким же способом.

У місті Смілі злодюга готувався до чергового злочину. Але тут його гастролі обірвалися."

єзуїта Григорія Кнапського з 17. ст. Проти своїх критиків подає, що він зібрав 5 тисяч латинських слів з А. Калепіна і інших джерел, як з лексикону Дмитра Туптала, на ділі з лексиконів Епіфанія Славинецького і Арсенія Корецького, ченців Братського монастиря в Києві, що збереглись у шістьох рукописах; з них найбагатший в українізми рукопис находиться в національній бібліотеці в Парижі із 7500 латинськими словами, переложеними на церковнослов'янську мову з Калепіна. Польські слова взяті переважно з ділянки ботаніки і кристалографії. В словнику багато русизмів, особливо з ділянки мореплавства й військової справи; у фонетиці сягає автор до церковнослов'янських звуків: шт, жд, на місці українських ч, ж та форм без повноголосся: вражбіт, млеко, поруч молочко, езеро, черная, волк, але вовкулак... Українізми виявляються як у говорах довкола простору між Конотопом — Ромнами, що, правдоподібно, були батьківщиною автора.: тверде р, (зверятко, столяр), середнє л клатва, клуч, г: гегот, гусінний, трівога, пієч, одвіеркі, льегаю, учоний, копчонос м'ясо, убраньє, смієтье, добр, явен, побієляний, начиньаний, купіл бих, радбим, смієл бим, орієнталізми: сурмач, асаул, сагайдак, барішнік, чардак, курень, єердак, шоровари, супруг коней; далі: год, хіжа, кльсть, глек, сковорода, бублік, гряда, бусел; мало тут зворотів: кукіш або фігу показаті, против рожна праті, зажмурую кому на ісход души очі.

В історії української мови, зокрема літературної, цей словник має особливе значення для 17-18. ст. В тому часі ще не знали українці великого впливу на словництво з боку російської мови, що сталося щойно з кінцем 18. сторіччя. Діялектні слова тут з-перед 250 років.

ІУ.

У 1961. р. вийшла Відбитка із Збірника присвяченого пам'яті З. Кузелі (ЗНТШ, 169 т.) в Парижі-Франкфурті з працею Олекси Горбача п. з. „Літературна мова бачвансько - срімських українців („русинів"). В Югославії існує окрема літературна українська мова для 30 тисяч українських переселенців з околиць Требішова Земплинського комітету на Угорщині до Керестура й Куцури з Боршодського і сусідніх комітатів. У 1945 р. та в 1951-2 було тут 9 народних шкіл із 48 вчителями та 1737 учнями, 47 назв у 62 тисячах примірників видань; греко - католики бачванців прилучено до гр. кат. єпархії хорватської в Кріжевцях. У 19. ст. сполучились з ними також виходці лемки з Бардіївщини та так постав культурно - національний центр керестурців, що утримував вз'язки з Закарпаттям, а священики із Львовом, між якими замітною особою був о. Ґабор Костельник, що почав писати бачванським діялектом першу поему „З мойого валала" (села) в 1903. р., а в 1919. р. Руське Народне Просвітнє Дружство у Новому Саді прийняло цей діялект за літературну мову своїх видань, як календарів з творами молодих письменників і поетів, перекладами з української літератури та господарськими і освітніми статтями. Прийнято норми „Граматики бачванско-рускей бешеди" Г. Костельника, з 1923. у Сремски Карловци. Її основа то говірка Руского Керестура. У 1937. р. Костельник устійнив свої погляди до словацької та до української мов, а далі доповнив їх бачванський філолог Г. Надь. Керестурська говірка — це мішанина української і словацької мови земплинсько - ужського типу за словацьким діялектологом С. Цамбелом. У Бачці додано ще сербські, угорські та німецькі впливи в лексиці. Після цього історичного нарису Горбач подав особливості: а) західньо-слов'янські: дл, тл: мидло, модліцше, плст (ол), плстла, б) праслов'янські групи: ґв, кв: ґвизда, квеце, в) розвиток праслов'янських груп дй, тй, кт до дз, ц, медзи, ноц, г) йе в назвуці: йелень, йешень, йеден,; г) стягнення: бац ше (боятися) шац „сіяти, тей добрей — тій добрій, д) занік закінчення ть — чита, шедзи, шедза, е) відсутність вставного л: конопи, любя, є) поголоснення: були зме, брад ми, ж) брак протетичних в, г, й: око ухо, ігелка, з) глєдац, нєсц, дзень...

У 25. примітці проф. Горбач додає фонологічні особливості системи бачванського діялекту, що різниться від такої ж системи української літературної мови й більшости говірок: отже менше (на 8) число фонем, бо серед голосних нема українського и, серед приголосних нема палятального ряду: ть, дь, сь, зь, ць, дзь, рь та ще характеристичного українсько - білоруського варіянта „у" до фонеми в після голосних. Так само відсутня низка типово українських чергувань голосних о, е: і типу: ніс: носа, ныс, несла та приголосних (твердих і м'яких зубних, сичних), натомість є низка власних чергувань: голосних а: е прадки: пресц, е: і мерац; мирка — і приголосних т-д,: ц-дз, с-з: ш-ж сушед: у сушедзе коса: кошиц.

З цією працею тісно в'яжеться „Великдень у бачванських українців", Мюнхен 1962. Відбитка з Християнського Голосу чч.16-20, у двох стовпцях. Тут автор оповідає приступною науковою методою про невеличкий відлам українства (біля 21 тисяч у югославській Бачці між долішньою Тисою й Дунаєм, що його описав під науково - етнографічним оглядом Володимир Гнатюк на початку 20. ст. Потім згадує інших бачванців, як Г. Костельника, кир Діонісія Нярадi і сьогочасного крижевацького архиєпископа Кир Гавриїла Букатка, о. Д. Копчанського (Мюнстер) і о. М. Бучка (Франція). Декого сердить „руснацька" „мова — „якась мішанина словацько-українськє - сербська". Більше поінформований наш читач знатиме, що серед бачванців ще нині змагаються дві орієнтації: народницька „українофільська", яка нині не має впливу на видавничі справи, і друга „антиукраїнська", що сидить при кермі. За думкою дослідників (Гнатюк і Томашівський) бачванці це, як пряшівці, пословачені українці, що переняли мішану східньо - словацьку говірку. Щоб познайомити читача, автор описує оригінально по-бачванськи Великдень за розповіддю 73-літньої Марії Шовш із Керестура.

В останніх часах ми мали нагоду читати його Опис північно - наддністрянської говірки с. Романів Львівської области з мапкою та Словник з трьох тисяч слів діялектної лексики північно-наддністрянської говірки сіл Романів, Підсоснів, Підберізці і Лагодів, що поміщений на стор. 24-103 Наукових Записок УТГ-і в Мюнхені, 1965. Тут у першій частині подаються характеристичні особливості з фонетики, наголосу, синтакси, словотвору, лексики, ономастики. Всі наведені тут приклади потверджують саму назву говірки та її центру. З фонетики професор Горбач наводить тут фонему без наголосу е-и, тверде р, вимову а після м'яких як а, є, и, і; вимову ть, дь, як: кь, ґь, оріґінальні старі закони акцентового переносу то на перший склад у словах: при смерти, брату, тату, на руку, підруку, кьирницы, Микольцьо, красно, червоно, пристаркуватий... З відміни наводить тут такі наддністрянські форми: сани, саний, ґьитий, на кони, земли, пальцьіма, межи люди, двох хлопцьів було там, хлопець, хлопцьови, коньом, дато коньом і коным їсти, пити; польом, серцьом, горнятком (горнитком), душо!

Такі і інші особливості цієї говірки вплинули на мовлян, шкільних дітей, що вживають літературної мови з такими прикметами. Автор наводить багато назв, імен, з околичних сіл, а при тому нарікає на недостатній матеріял через слабий відгук тамтешніх науковців. Натомість сам автор зібрав у Риманові й околиці понад 3 тисячі слів, що дуже замітні своїм значенням і будовою. В напрямі до півн. сходу, отже до лексики Перемишлянщини (Лагодів) замітні переходи в лексиці. Зовсім відбігає від неї лексика південного заходу, що її зібрав Ян Януф. Проф. Горбач заявляє, що північно-східнє гніздо цих говірок визначується наявністю деяких рис, наявних і в недалеких південноволинських (Броди-Радехів). Шкода, що не подав цих рис, бо ці говірки стали основою Маркіянової мови.

У.

Остання велика праця проф. Горбача — то „Три церковнослов'янські літургічні рукописні тексти Ватиканської бібліотеки", Рим 1966. Праці філософічно-Гуманістичного Факультету, том І. Видання Українського Католицького Університету ім. Св. Климентія Папи. Наголовок подано теж у латинській мові. В передмові автор складає подяку Верховному Архиєпископові — Митрополитові Кир Иосифові за те, що уможливив йому приїзд до Риму та працю над рукописом у Ватиканській бібліотеці в березні 1964. р. як і за включення підготовленого для друку рукопису в серію видань Українського Католицького Університету. Далі дякує архиєпископові Кир Іванові Бучкові за визичення деяких фотокопій Служебника. Ця вдячність автора виявлена передусім в цілій його праці над дорогоцінною пам'яткою Ісидорового Служебника з кінця 14. ст. чи з початку 15 ст. що його привіз із собою київський Митрополит Ісидор у 1439 чи 1443. рр. Про автентичність пам'ятки та про її власника свідчить запис на 111. сторінці, в якому поміщено грецькі назви 18 єпископій, підлеглих Києву, між ними Великий Новгород, Чернігів, Володимир, Луцьк, Поділля, Турів, Перемишль, Холм, Самбір і інші.

На зміст рукопису (150 листків) складаються: 1) текст Літургій Івана Золотоустого, Василія Великого, Напередосвячених Дарів, 2) Устав царгородського патріярха Філофея Коккіна, як відправляти літургію священиків з дияконом, переклад київського митрополита Кипріяна на церковнослов'янську мову. Проф. Горбач здогадується, що цей пергаменовий рукопис постав в районі Новгороду. Тому порівнює його з Молитовником - Служебником, пам'яткою за здогадом проф. П. Ковалева 14 ст. т. зв. „Молитовником князя Володимира".

Проф. Горбач оповідає про долю рукопису, дає Опис його, обговорює Письмо і правопис, Фонетику, Наголос, Морфологію, Словотвір, Лексику, Літургійні тексти Служебника, Примітки про збережені рукописні Служебники в бібліотеках УРСР в Києві (книжка Описание, Київ 1958, називає 74 видання, в тому найбільше з Москви (21), з Києва 14, зі Львова (8). Далі дає відпис Служебника митр. Ісидора, рукопос Ват. біб. Сляво 14., З Літургії, Філофеїв Устав, Літургії, Літургія св. Івана Золотоустого в двох сербських рукописах

З ВИКАРБУВАНИХ НАПИСІВ НА ПАЛЕ ШАЙО В ПАРИЖІ

На лівому крилі:

„Живе ввесь світ, не знаючи, чому
І як живе, і доки й чи не всує.
Лише мистець, що сам цей світ будує —
Долоню владно простяга йому".

На правому крилі:

„Залежить від того, хто йде:
Чи золото я, чи могила байдужа,
Кажу, чи приховую мислі свої.
Це, друже, для тебе — бо дійсної дружби
Немає лиш там, де не хочуть її."

З французької мови переклав Леонід Полтава

Ольга Сокевицька

ГУРТКИ КНИГОЛЮБІВ

Культурно - Освітня комісія Світової Федерації Українських Жіночих Організацій ще 1956 року включила була в свій плян праці поширення і підтримку нашої літератури. Її завдання у вільному світі, роля письменників, зокрема жінок - письменниць та потреба знайти читача — спонукали Комісію підібрати найдогіднішу форму для цієї роботи. Член Культурно - Освітньої Комісії СФУЖО п-ні Наталія Чапленко піддала згодом думку творення гуртків читачок - книголюбів. Її ідея ввійшла в резолюції Жіночого Світового Конгресу 1959 р., що доручили цю форму роботи всім складовим організаціям СФУЖО. Корисна думка швидко перетворилася в діло і сьогодні маємо чималу мережу гуртків в Америці і Канаді.

Перший гурток зав'язався 1959 р. в Ню Йорку, опісля при Окружній Раді СУА в Ню Йорку другий, що їх очолила п-ні Н. Чапленко. Незабаром зорганізувалися гуртки по інших містах: в Дітройті, Шикаґо, Філядельфії, Клівленді, Ютиці, Елізабеті. Голова СФУЖО п-ні Олена Залізняк започаткувала творення гуртків у Канаді, організуючи гурток у Монтреалі, незабаром постав там другий, згодом зорганізувалися гуртки в Торонті, Едмонтоні, Гамілтоні і Судбурах.

Згідно з правильником, організацією гуртків повинні займатися референтки жіночих організацій у кожній місцевості. Слід додати, що гуртки виявляють різні зацікавлення: деякі стараються пізнати твори одного автора і щойно тоді влаштовують зустріч членів, інші влаштовують авторські вечори письменників, як от у Дітройті Віри Вовк, Ніни Мудрик - Мриц і Докії Гуменної, в Монтреалі вечір Юрія Клена, в Шикаґо вечір Літературного Конкурсу СФУЖО. Часто гурток книголюбів об'єднується з іншими організаціями для влаштування спільної імпрези. Найчисленнішим досі і найбільш активним є гурток книголюбів в Едмонтоні, що нараховує 25 членок (звичайно кількість членів буває 8 - 12); там члени за півроку закупили сотню книжок, творів наших письменників. Сходини гуртків відбуваються за домовленням членів, здебільшого раз у місяць. Вони дають також змогу для виступу тим талановитим одиницям, що вже себе виявили в гуртках книголюбів.

Для прикладу праці подамо один наш гурток у Ню Йорку, створений при Окружній Раді СУА, що складається з культурно - освітніх референток усіх відділів Окружної Ради, своєрідний семінар референток. На перші сходини ми взяли до уваги дві повісті Оксани Керч: „Альбатроси" (вийшла друком у Буенос Айрес 1957 р.) і „Наречений" (появилася 1965 р. в Торонті). Вечір пройшов дуже цікаво і оживлено. Кожна членка ділилася своїми спостереженнями і зацікавленнями. На чергових сходинах у місяць пізніше членки обговорювали всі ті українські журнали з ЗДА і Канади, що присвятили статті ювілеєві Івана Франка. Це так наш гурток пошанував Франківські роковини. Вечір був незвичайно інтересний, так що вирішено повторити сходини для зацікавлених, що не мали змоги бути присутніми. Наступні сходини будуть присвячені обговоренню книжки Ірини Книш: „Іван Франко і рівноправність жінки".

Праця в гуртках книголюбів дуже цікава і корисна. Звертаємось до наших жінок, а особливо до культурно - освітніх референток, щоб закладали при своїх організаціях того роду гуртки, поширюючи тим способом нашу літературу, і проводили принаймні один вечір на місяць у шляхетній духовій атмосфері, відірвавшися хоч на мить від сірої буденщини і щоденних турбот. По ближчі інформації в справі заснування і правильника гуртків треба звертатися на адресу голови Окружної Ради СУА в Ню Йорку:

Mrs. Oksana Rak,
43 - 21, 49th St., Long Island City, N.Y. 11104.

Знаємо, що наші жінки люблять книжку і радо читають; отож віримо, що мережа гуртків пошириться по всіх осередках нашого поселення в Америці і Канаді. В кожній місцевості знайдеться кілька жінок, що згуртуються і проведуть принаймні короткий час на культурній розвазі. Про гуртки книголюбів, їх працю і досягнення будемо інформувати в нашій пресі.

НАШІ УСПІХИ В ГАЛУЗІ ФІЛОЛОГІЇ

(Закінчення з стор 4-ої)

14-15 вв. Ват. бібліотеки, у формі бомбицінового звитка, ч. 9. і молитовник, ч. 10. правдоподібно з 15 ст., із співами мирян.

Антифони обидвох рукописів відповідають дослівно антифонам гр. уніятської повседневної відправи. Натомість бомбіциновий Служебник з 14 ст. має тільки тихі молитви священика і диякона і представляє старшу форму уставу, що була від 12. ст. до реформ уставу Філофея і Киприяна. Подібний до нього є Служебник Володимира. В книжці 7 світлин, що ілюструють обговорювані пам'ятки, та німецьке резюме.

праця проф. Горбача визначається незвичайною точністю, овіяна пієтизмом до пам'ятки нашої богослужбової літератури давніх часів. Тому його висновки можна прийняти як аксіоми, бо кожна проблема вирішується ним дуже обережно та тільки здогадно.

Все ж таки нам здається, що нема причини по мовних особливостях (недостача заміни ч.-ц, крім „оцьсти мя", що мали ми її в староукраїнській пам'ятці „Кодексі Ганкенштайна" з XII. ст., див. стор. 23. ЗНТШ, т. 161. 1953. Н. И. — (Париж) вирішувати як „смоленське походження первовзору Літургії, переписаного в Новгороді чи Пскові" (див. стор. 16. 17.) Адже Ісидор був митрополитом Києва і мав там напевно найкращих переписувачів.

Нам здається теж, що богослужбові книги від давніх часів мали всюди на Русі-Україні майже однакову техніку писання й церковного читання. Тому не можна рідкими рисами говорови ми уточнювати її. Також наголосові значки на випадкових місцях не повинні бути для нас категоріями.

Але всі ці наші завваження то дрібнички супроти величі й поваги наукової праці Видання УКУ та професора Олекси Горбача.

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ТОВАРИСТВА В ПАРИЖІ

20-го січня в приміщенні українських зібрань Парижу на 61, рю Мадам, відбулися загальні збори Українського Академічного Товариства в Парижі.

Це були збори ювілейні, бо в 1966 році минуло 20 років від заснования Товариства. Це дало привід голові Т-ва Аристидові Вирсті, крім звіту з двохрічної діяльности, (1964 - 1966) присвятити декілька слів ювілеєві, а генеральний секретар інж. Аркадій Жуковський подав образ діяльности Т-ва за минулі двадцять років.

Товариство заснувала при кінці 1946-го року група паризької інтеліґенції на чолі зі сл.п. проф. Олександром Шульгиним з ініціятиви тодішнього голови Студентської Громади в Парижі д-ра М. Мостовича. Товариство називалося тоді Українським Академічно - Допомоговим Товариством в Парижі, і його головною метою була допомогова акція українському студентству, а також допомога українській інтеліґенції.

Першим головою Т-ва був протягом лише кількох місяців, проф. Ю. Русів, а по його від'їзді за океан, проф. О. Шульгин, що лишився на цім становищі аж до своєї смерти в березні 1960-го р. Після кількамісячного виконування обов'язків голови проф. О. Кульчицьким, загальні Збори в листопаді 1960-го року обрали на голову д-ра Аристида Вирсту, що залишається на цім становищі до сьогодні.

Для допомоги студентству Т-во створило спеціяльну комісію для розгляду свідоцтв і дипломів, визнану франц. владою, що уможливила багатьом студентам вступ до високих шкіл у Франції. В ділянці матеріяльних допомог створено як секцію Т-ва, „КоДУС у Франції", що перебував в організаційному зв'язку з централею „КоДУС"-у в Німеччині. Загальна допомогова акція для членів Т-ва зводилася головно, з браку засобів, до спорадичного розділювання американських пакетів і приділювання малих допомог з т.зв. Нансенівського фонду.

Поза тим, Т-во, маючи амбіцію стати „українським міністерством освіти у Франції," створило четвергову школу для дітей шкільного віку й відкрило в 1947-го році, літній табір. Одначе, це потягло великі заборгування і діло було припинене.

Т-во заходилося зорганізувати наукову працю своїх членів, творячи відповідні секції. З огляду на різнородність кваліфікацій членів ці секції виявилися здебільшого нежиттєздатними, зате виявилася потреба організації доповідей з різних ділянок, що цікавили би загал інтеліґенції, як також різних культурних імпрез, здебільшого присвячених відзначенню ювілейних дат українського культурного життя. Ця сторінка швидко висунулася на чоло діяльности Товариства.

Переломовою датою був переїзд до Франції централі Наукового Товариства імени Т. Шевченка і централі КоДУС-у в зв'язку зі створенням сарсельського наукового осередку.

НТШ перебрало на себе повністю функцію організації наукової праці, а централя КоДУС-у, заабсорбувавши КоДУС у Франції, заняласяматеріяльною допомогою українському студентству, тоді як організаційна допомога була здійснювана за посередництвом Уряду Опіки над Утікачами і Бездержавними (ОФПРА). Ще перед тим прибулі до Франції сестри - служебниці перебрали на себе ведення четвергової школи. Одночасно ряди Т-ва поновилися рядами високо-кваліфікованих науковців - членів НТШ, що дали в Т-ві велику кількість цінних доповідей, підносячи престиж Т-ва й висуваючи рішуче культурно - освітну ділянку на перший плян.

Нове оживлення діяльности Т-ва прийшло з 1954-им роком, коли з ініціятиви проф. П. Шумовського зорганізовано про Т-ві клюб, що дістав з бігом часу, на внесок маестра Скали - Старицького, назву Літературно-мистецького клюбу, де українська інтеліґенція сходилася періодично, для дискусій і товариської гутірки. Душею цього клюбу стала п. М. Калитовська.

В тому ж часі ряди членів Т-ва почали поновлюватися молодшими силами, з рядів студентства. Разом зі свіжою енерґією, вони вносили й свіжу тематику до доповідей.

З загально - громадських ініціятив треба назвати святкування ювілеїв Шевченка в 1961 і 1964 та ювілею М. Лисенка в 1962 році, коли УВТ взяло на себе ініціятиву створення Громадського Ювілейного Комітету, і в його складі знаходилася завжди майже в цілості управа УАТ або її члени. Ініціятиві УАТ слід завдячувати також відновлення діяльности Українського Громадського Центрального Комітету у Франції.

Зміна характеру діяльности Т-ва знайшла свій формальний вислів у змінах статуту, ухвалених на Загальних Зборах у 1962 р. де Т-во перемінено на „Українське Академічне Товариство в Парижі", без додатку „допомогове". Покладено акцент на його культурну діяльність.

Членство Т-ва, змінне з огляду на численні виїзди за океан, не переступало кількости 40 осіб: звичайно Т-во начислює приблизно таку ж кількість симпатиків, що відвідували імпрези Т-ва. Доповіді Т-ва числять звичайно авдиторією 20-50 осіб і викликали жваву дискусію, ведену на високому поземі.

Культурні імпрези Т-ва притягали значно ширшу авдиторію, не числячи великих ювілейних святкувань, що сколихували широкі маси українського громадянства.

Як вище згадано, голови Т-ва були за чергою: проф. Ю. Русов (1946-1947), проф. О. Шульгин (1947-1960), іменований посмертно почесним членом Т-ва, проф. О. Кульчицький (1960) і д-р А. Вирста (від 1960 р.). Місто - головами були п. С. Чала, інж. Д. Піснячевський, проф. П. Шумовський, проф. М. Гудкова, інж. В. Григорович, проф. О. Кульчицький, інж. М. Маслов: на становищі генеральних секретарів знаходимо п. А. Шаповал, д-р В. Маркуса, інж. А. Жуковського. За двадцять років УАТ відбуло 194 сходин, з того 134 з доповідями. У часі найбільшої діяльности (1955 - 1957) Т-во відбувало 15-20 сходин на рік.

В загальному УАТ виявилося поважним чинником в організованому житті українського громадянства у Франції. Стоючи твердо на понадпартійному ґрунті, Т-во було тереном співжиття і співдії інтеліґенції різних політичних напрямків, причиняючися до того, що на паризькому ґрунті суперництво різних угруповань ніколи не набирало драстичних форм.

Збори відбулися в присутности 25 членів (два голоси передані на руки А. Вирсти), голови Т-ва о. шамбеляна М. Левенця і Еммануїла Райса. Збори прийняли в члени 6 нових членів: таким чином кількість зареєстрованих членів зросла з 39 до 45 осіб. Протягом останньої каденції вмерли два члени Т-ва: інж. Д. Піснячевський і ред. Р. Голіян. Т-во многократно реаґувало на події і пресові звідомлення, що торкаються українського життя, висилаючи відповідні листи до редакцій газет чи визначних особистостей або французьких і міжнародніх інституцій.

Зокрема слід згадати протест у справі заарештування літературних критиків Світличного і Дзюби, надісланих до:

Ligue Francaise des Droits de l'Homme, Academie Francaise (Sciences morales et politique), Cercle Litteraire International P.E.N. - Club.

Голова Т-ва продовжує доручені йому Ювілейним Комітетом старання про надання одної з вулиць або площ Парижа імени Т. Шевченка. Ці старання мають добрі вигляди на успіх. Сходин і доповідей в звітному часі 12. Діяльність клюбу була не дуже оживлена з браку відповідних нагод, як і з приводу недуги керівника клюбу п. М. Калитовської. Одначе на його актив треба записати кілька вдалих імпрез, а зокрема дуже вдалий авторський вечір пані К. Штуль.

Після доповіді генерального секретаря інж. А. Жуковського, що, не обмежуючися до звітового періоду, схарактеризував цілість діяльности УАТ, слідував звіт скарбника інж. Мельниковича і звіт Ревізійної Комісії, представлений головою проф. В. Яновим. По дискусії уділено абсолюторію уступаючій Управі. На чергову каденцію Управу обрано в попередньому складі: голова д-р Аристид Вирста, містоголови: проф. Кульчицький і інж. Микола Маслов, ґен. секретар інж. Аркадій Жуковський, скарбник інж. Осип Мельникович, члени Управи: п. Люба Вітошинська і д-р Кирило Митрович.

Обсадження посту Керівника Літературно - Мистецького Клюбу залишено новій управі. Контрольна Комісія залишається без зміни: голова проф. Володимир Янів, члени: О. шамбелян Михайло Левенець і ред. Володимир Косик.

В евентуаліях порушено дві справи, як побажання для діяльности нової Управи: пропаґанду в справі запису на студії української мови в Школі Східніх Мов (п. ред. М. Ковальський), створення Освітньої Комісії, що мала б прослідити можливості організації позашкільного навчання українських дисциплін для української молоді, що пізніше могла б діяти як комісія Українського Громадського Центрального Комітету (д-р К. Митрович).

Загальними Зборами проводив проф. С. Янів.

Інж. М. Маслов

Український Бібліографічний Центр шукає співробітників

Товариство Українських Бібліотекарів Америки організує в Ню Йорку Український Бібліографічно - Довідковий Центр.

Завданням цього УБДЦентру було б збирати бібліографічні та до певної міри довідкові матеріяли, що відносяться до української проблематики в цілості та до української спільноти в Новому Світі зокрема.

В склад та в обсяг діяльности УБДЦентру входили би: Зведений каталог Україніки в бібліотеках та приватному посіданні у Новому Світі. Бібліографія української бібліографії та Індекс української біографії, інші загальні та спеціяльні бібліографії та індекси. Списки українських періодиків, видавництв, книгарень, товариств, фільмів з українською тематикою, українських творів мистецтва та інші списки, що можуть мати значення для когось, що студіює українську проблематику.

Урухомлення та провадження такого УБДЦентру потребує попри фонди також великої сітки співробітників та кореспондентів, що могли б безкорисно (за звротом поважніших видатків, зв'язаних зі співпрацею) посвятити якусь частину свого вільного часу для УБДЦентру.

Помічними можуть бути не тільки бібліотекарі, але також не-бібліотекарі, які мають до того відповідні кваліфікації та місцеві умовини, як наявність бібліотек, тощо.

Щоб ми могли зорієнтуватися, на яких співробітників лежно від того плянувати свою працю, просимо громадян доброї волі зголошувати готовість:

1. На місці — в Ню Йорку допомагати в УБДЦентрі при порядкуванні надісланих матеріялів, уділюванні довідкових матеріялів та в канцелярійній праці.

2. Поза Ню Йорком: координувати працю місцевих співробітників та кореспондентів та підшукувати нових. Працювати для пропаґанди ідеї УБДЦентру: підготовка та виголошування доповідей, улаштовування доповідей, громадських нарад та анкет.

3. Співпрацювати при збиранню матеріялів для Бібліографії Української Бібліографії, Індексу Української Біографії, Зведеного Каталогу Україніки та інших бібліографічних проєктів.

4. Піднятися самостійно чи в співпраці з другими, опрацювання:

а спеціяльних бібліографій та індексів, як Українських церков, Українських військових формацій, дитячої та молодечої літератури та преси, тощо.

б) бібліографії тез та дисертацій на україністичні теми, опрацьованих в університетах Нового Світу.

в) індексування поезій, новель та п'єс, поміщених у періодиках (одному, кількох) та збірниках, чи індексування важніших нежурналістичних матеріялів (історія, мемуаристика, біографія, фолкльор) у наших щоденниках чи тижневиках.

г) індексування поважніших періодичних та серійних публікацій в роді довоєнних Записок НТШ, Записок Чина СВВ, довоєнного Вісника та україніки у виданнях типу: видань Інституту для Дослідів СРСР, Чтеній Російського Імператорського Історичного Товариства, Записок та інших серійних публікацій давніх російських та австро - угорських університетів та Академій Наук, тощо.

5. Просимо громадян, що мають змогу це зробити, подати нам:

а) список з адресами українських бібліотек та колекцій україніки, навіть у приватному посіданні, їхньої місцевости чи округи в поданням приблизного числа томів.

б) список українських архівів з зазначенням, якого типу архівні матеріяли вони мають та списки українських матеріялів в неукраїнських архівах.

6. Просимо громадян, що пишуть або друкують щось, подати бібліографії своїх праць, без огляду, в якій мові вони писані, чи мають українську тематику і чи вже видані чи ще в рукописі.

7. Просимо громадян, що мають якісь рідкісні українські чи україністичні видання чи архівні матеріяли, зголосити їх до нашої картотеки.

8. Громадяни, що зголосяться до співпраці, одержать усі потрібні інформації та допомогу.

Зголошення та всю кореспонденцію в тій справі просимо до часу, поки буде оголошена в пресі стала адреса УБДЦентру, надсилати на адресу нашого Товариства:

Association of Ukrainian Librarians in USA
2453 W Chicago, Ave.
Chicago, Ill. 60651

За Управу
Товариства Українських Бібліотекарів Америки

Д-р Роман Верес — голова
Мгр. Еміль Басюк — секретар

ГОТУЮТЬСЯ ВИДАВАТИ „БІЛОРУСЬКУ СОВЄТСЬКУ ЕНЦИКЛОПЕДІЮ"

Як довідуємося з статті літературознавства і критика Ст. Станкевича, надрукованої в білоруському часописі „Беларус" з лютого, що виходить у Ню Йорку, — на з'їзді білоруських письменників у БССР було повідомлено, що ЦК КПБілорусі постановив видати „Білоруську Совєтську Енциклопедію". Тому, що її головним редактором має стати письменник Пятрусь Бровка, його звільнили від обов'язків голови Правління Спілки Письменників Білоруси. На його місці, вже як „першого секретаря Правління" (а не голову Спілки) призначено Максіма Танка. Можна наперед схарактеризувати заплянoвану „БСЕ", що це буде видання, подібне до „Української Рад. Енциклопедії" — з усіми фальшуваннями науки й історії.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

„РІДНИЙ КРАЙ"

Гортаємо кілька перших сторінок і читаємо: „Добридень, діти! Я — ваша нова читанка для третьої кляси"... Далі повідомляється, що діти-герої з попередньої читанки, для 2-ї кляси „Волошки" — вигадані Івась та Христя Шевчуки „дуже добре склали в Рідній Школі іспити в кінці минулого року"...

Оцей незвичний у нас, рідкісно вдалий підхід до теми й завдання характеризує як „Волошки", так і читанку „Рідний Край" п-і Марії Дейко, видатного педагога-науковця. У цю читанку авторка вклала великий досвід і любов до рідного слова та до наших дітей. Майже 100 сторінок читанки це немов антологія кращих творів літератури для дітей (клясиків і сучасних авторів), що тематично стосуються України, її народу, історії, географії, культури, побуту. З кожним новим твором учень-дитина засвоює по кілька нових слів української мови, спеціяльно виділених темними черенками, з позначеним наголосом. Від стор. 100 йдуть „мовні вправи", а від 115-ї — „Граматичні вправи", і закінчується читанка „українсько - англійським словником". Якщо дитина, після „Волошок", засвоїть нові слова з читанки „Рідний Край", то вона в кінці третьої кляси Рідної Школи вже володітиме запасом, приблизно, до 1 700 слів, про що згадує у „Слові до вчителів" авторка. Коротко про п-і Марію Дейко: на Рідних Землях вона — керівник Катедри Методики Викладання в Педагогічному інституті іноземних мов, а тепер у Австралії — почесний і активний (без огляду на понад 70 рр. віку) член УЦШРади та її Програмово-Методичної Комісії.

Читанка „Рідний Край", уважно відредаґована Дм. Чубом, з прегарною обкладинкою роботи Л. Денисенка та вдалими ілюстраціями А. Костантіна, вийшла у виданні Спілки Українських учителів Англії. Все в ній — від змісту до методи викладу і аж до відповідних черенок — можна схарактеризувати одним словом: бездоганно!

Не конче мати вже свою державу, щоб мати підручник, достойний народної школи у тій державі. Авторка, як бачимо з наслідку — працювала над цим підручником не лише з любов'ю та знанням справи, а і з глибоким переконанням, що „досить згадати, — читаємо в передмові до „Рідного Краю", — про німців Поволжа або жидів, щоб переконатися, що можна зберегти рідну мову від заглади, живучи століттями в панівному чужомовному оточенні".

(Єн)

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Wira Wowk. GIRASSOL. Antologia da Moderna Poesia Ucraniana. Em colabaracao com: Helena Kolody e Lea de Abreu. Revisao: Cleonice Berardinelli. PROLOG. Editora Companhia Brasileira de Artes Graficas. Rio de Janeiro, 1966. Size: 205 x 138 mm. Pp. 96.

ПРОЗА

Роман Купчинський. МИСЛИВСЬКІ ОПОВІДАННЯ. Накладом В-ва „Новий Шлях". Вінніпеґ-Торонто, 1964 (книжка появилася насправді з поч. 1967 р.). Формат: 210x140 mm. Стор. 207 + 1 нп. (Кінцеве слово — Теодор Рожанковський).

Олександер Де. ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ. Накладом В-ва „Чайка". Лондон, 1966. Форм.: 168 x 120 мм. Стор. 211 + 5 нп.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Yar Slavutych. TARAS SHEVCHENKO IN LITERARY CRITICISM. Offprint from Proceedings of the IVth Congress of the International Comparative Literature Association. Mouton & Co. The Hague - Paris. 1966. Size: 260 x 185 mm. Pp. 317-320.

МОВОЗНАВСТВО

J. B. Rudnyc'kyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part 6. Ukrainian Free Academy of Sciences — UVAN, Inc. Winnipeg. Canada, 1967. Size: 240 x 160 mm. Pp. 481-576.

ІСТОРІЯ

Олександер Оглоблин. МИХАЙЛО СЕРГІЄВИЧ ГРУШЕВСЬКИЙ. Українське Історичне Товариство. Серія: Історичні Студії ч. 4. Мюнхен-Ню Йорк, 1966. Форм.: 136 x 165 мм. Стор 11 + 1 нп. (Відбитка з жур. „Український Історик" ч. 1-2 (9-10) 1966.)

Олександер Оглоблин. ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ НА УКРАЇНІ ЗА ХМЕЛЬНИЧЧИНИ И ПЕРЕЯСЛАВСЬКА УГОДА 1654 РОКУ. Українське Історичне Товариство. Серія: Історичні Студії ч. 2. Мюнхен - Нью-Йорк, 1966. Форм.: 240 x 170 мм. Стор. 16.

Theophil Hornykiewicz. EREIGNISSE IN DER UKRAINE 1914-1922. DEREN BEDEUTUNG, HISTORISCHE HINTERGRUENDE. Von... Band I. Stand der Ukrainischen Frage in der oestereichisch-ungarischen Monarchie waehrend des I. Weltkrieges — Gruendung eines unabhaengigen ukrainischen Staates — Die Zeit der Zentralrada. Publikationen des W. K. Lypynsky Ost-Europaeischen Forschungs-Instituts in Philadelphia, Pa., USA. Philadelphia, Pa. 1966. Size: 247 x 170 mm. Pp. XXXVI + 450.

С. Ріпецький. МОСКВОФІЛЬСТВО. (Відбитка ЕУ, зошит 21). Наукове Товариство ім. Шевченка. Париж-Мюнхен, 1966. Форм.: 238 x 168 мм. Стор. 4.

ПУБЛІЦИСТИКА

M. Dankevych. FUTURE POTENTIALITIES OF SIBERIA. Published by American Friends of Antibolshevik Bloc of Nations. (Washington, 1965). Size: 240 x 170 mm. Pp. 71 + 1 np.

Lev E. Dobriansky. A U.S. POLICY OF UNFINISHED LIBERATION. By... Reprinted from The Ukrainian Quarterly, Vol. XXII, No. 4, Winter, 1966. New York. Size: 230 x 154 mm. Pp. 21 + 3 np.

Роман Рахманний. З ЧОГО СМІЮТЬСЯ КОЛГОСПНІ КУРИ? Видавнича Спілка ТРИЗУБ, Вінніпеґ, Канада, 1966. Форм.: 228 x 153 мм. Стор. 7 + 1 нп. (Відбитка з „Українського Голосу", ч. 42, 1966).

Роман Рахманний. МОСКАЛЬ - ЧАРІВНИК І ЙОГО ШАПКА - НЕВИДИМКА. Видавнича Спілка ТРИЗУБ, Вінніпеґ, Канада, 1966. Формат: 228 x 153 мм. Стор. 7 + 1 мм. (Відбитка з „Українського Голосу" ч40, 1966).

FACTS ABOUT UKRAINE AND THE UKRAINIAN PEOPLE. On the Occasion of the 50th Anniversary of the Ukrainian National Revolution March 1917 — March 1967. Published by The Ukrainian Congress Committee of America. New York, 1967. Size 225 x102 mm. Pp. 10 np (Booklet).

ТЕХНІКА

Атанас Фіголь. КІБЕРНЕТИКА — ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ. Мюнхен, 1966. Форм.: 240 x 160 мм. Стор. 45 + 3 нп. (Відбитка з журнала „Український Самостійник", чч.: 101, 103, 104, 106 і 109 — 1966 р.)

КАЛЕНДАРІ

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1967 РІК. Річник сімнадцятий. Видання Української Православної Церкви в ЗДА. (Бавнд Брук, Н. Дж., 1966). Формат: 272 x 210 мм. Стор. 157 + 1 нп.

АЛЬМАНАХ „ГОМОНУ УКРАЇНИ" НА РІК 1967 у 50-річчя Української Національної Революції і 100-річчя Канади, 1867-1967. Накладом Видавництва „Гомін України", Торонто, Онт., Канада (1967). Форм.: 230 x 152 мм. Стор. 199 + 1 нп.

КАЛЕНДАР НОВОГО ШЛЯХУ НА 1967 РІК. Друком і накладом „Нового Шляху". Вінніпеґ, Манітоба (1966). Форм.: 248 x 174 мм. Стор. 167 + 1 нп. (За редакцією В.С. Левицького. Обгортка мистця Мирона Левицького).

КАЛЕНДАР „ПОСТУПУ" НА РІК БОЖИЙ 1967. Річник сьомий. Накладом Видавничої Спілки „Поступ". Вінніпеґ, 1967. Форм.: 230 x 155 мм. Стор. 112.

КАЛЕНДАР „ПРАЦІ" на Ювілейний Рік Століття канонізації св. Йосафата ЧСВВ 1967. Видавництво оо. Василіян. Прудентопіль, Парана, Бразилія, (1967). Форм.: 228 x 160 мм. Стор. 99 + 17 нп.

КАЛЕНДАР РІДНА НИВА НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК 1967. Видавнича Спілка Екклезія. Вінніпеґ, Манітоба, Канада (1966). Форм. 228 x 152 мм. Стор. 182 + 6 нп.

КИШЕНЕВИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ - ДОВІДНИК НА 1967. Видавництво „Говерля". Ню Йорк, (1967). Форм. 120 x 88 мм. Стор. 48.

РІЗНЕ

Марія Дейко. РІДНИЙ КРАЙ. Читанка для третього року навчання з граматичними вправами та українсько - англійським словником. Видавництво Спілки Українських Учителів і Виховників у В. Британії. Лондон, 1966. Формат: 235 x 170 мм. Стор. 164. (Редактор мови — Дм. Чуб. Обкладинка роботи Л. Денисенка, Малюнки — А. Костантін.)

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА видана з нагоди 10-ліття Парафії та посвячення новозбудованого храму св. Тройці в Ірвінґтоні, Н. Дж. 9-го травня 1965 року. (Джерзі Сіті, 1966). Формат: 280 x 220 мм. Стор. 56 нп.

Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Чікаґо. П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ ПРАЦІ ДЛЯ СВОЄЇ ГРОМАДИ — 1951-1966. (Шикаґо, 1966). Форм.: 185 x 135 мм. Стор. 36.

ДЕКЛЯРАЦІЯ

УКРАЇНСЬКИХ САМОСТІЙНИЦЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СПРАВІ СПІВПРАЦІ В СИСТЕМІ УККА

У зв'язку з відбутим у місяці жовтні 1966 р. IX Конґресом Українців в Америці, появилися в деяких українських часописах заяви і статті опозиційних до УККА українських організацій, які з різних причин відмовилися на Конґресі делеґувати своїх представників до керівних представників різних політичних і громадських організацій, установ і товариств, мовляв, вони не допустили на Конґресі представників органів УККА. В тих заявах безпідставно і кривдяче обвинувачено велику більшість делеґатів IX Конґресу УККА, меншости до керівних органів УККА.

Ніщо не є дальше від правди, коли взяти до уваги, що склад керівних органів УККА на Конґресі значно збільшено, признаючи місце в Екзекутиві навіть такій організації як ДОБРУС, яка на Конґресі мала тільки одного делеґата, при чому якраз опозиція дискримінаційно виелімінувала представника Спілки Визволення України з пропонованого Номінаційною комісією складу Екзекутиви Українського Конґресового Комітету Америки.

Приступаючи до творчої реалізації постанов IX Конґресу, Екзекутива УККА проголосила заклик до всіх організацій, що входять у склад УККА, щоб вони припинили пресову полеміку в справі подій на минулому Конґресі. Тому закликові підпорядкувалися ті організації, які льояльно виконують доручення та зберігають напрямні УККА. Опозиційні до УККА групи залили, однак, українську політичну громаду потоком злобних закидів, обвинувачень та перекручень ідейних і політичних засад тих організацій, що конструктивно працюють у системі УККА. В такій ситуації заходить потреба з'ясувати відношення тих організацій до УККА й постанов його Конґресів та водночас викласти передумови співпраці з іншими самостійницькими групами на форумі УККА.

Організації самостійницького табору були, є і залишаться льояльними членами УККА, як верховного представництва всієї української самостійницької громади в ЗДА, що демократичним способом здійснює визначені статутом і Конґресами УККА цілі й завдання. Український Конґресовий Комітет Америки, від початків свого існування в 1940 році, був і є незалежний у своїй дії і своїх рішеннях, як національна репрезентація українців у ЗДА, що має завдання репрезентувати й керувати українським збірним життям, зокрема сконсолідувати діяльність усіх національних українських громадських, церковно-релігійних і політичних організацій, з метою всесторонньої допомоги українському народові в його визвольній боротьбі за привернення своїх суверенних прав у Соборній Українській Державі.

Характер УККА, його ідеологічні принципи, цілі й завдання визначені чітко в статуті і постановах Конґресів УККА, які стверджують, між іншим, що до основних завдань УККА належить:

„...Інформувати про скрутне положення українського народу та забезпечувати всі можливі засоби підтримки в його героїчній боротьбі за відбудову вільної, ні від кого незалежної, соборної народоправної Української Держави, як теж, — помагати українському народові в Україні, щоб здобув гідне й рівне трактування з іншими народами, як вільний і об'єднаний член у родині европейських держав..."

В практичному здійснюванні цих завдань статут УККА противиться і осуджує всі тоталітарні доктрини й рухи, зокрема комунізм, і забороняє будь-яку співпрацю з ними.

Постанови Конґресів УККА, зокрема VIII і IX, проголошують усьому світові, що „українці в Америці є горді із своєї приналежности до українського народу й рідних великих ідейних, історичних і культурних українських традицій та української спадщини, що становлять наш нерозривний духовий зв'язок із великим і волелюбним українським народом, тепер окупованим і поневоленим Москвою. Ці великі українські традиції і спадщину українці в Америці твердо рішені зберігати, плекати й розвивати та докласти всіх сил і зусиль, щоб допомогти нашому українському народові здобути вимріяну цілими поколіннями волю..."

Характеризуючи сучасний стан в Україні, постанови Конґресів стверджують, що „українському народові, який ще тому 46 років мав свою суверенну державу, московсько - большевицький імперіялізм збройною силою знищив цю державу, а для замилення очей світові створив фікцію державности УССР, фактичний центр якої є не в Україні, а в Москві. В УССР український нарід змушений працювати для ворожих йому цілей російського імперіялізму. Комуністична партія СССР увесь час вела і веде наступ на всі українські національні, політичні, релігійні, наукові, літературні і культурні надбання під заслоною теорії злиття націй на ділі, — московщення українського й інших поневолених Москвою народів".

У наступі на українську еміґрацію, стверджує IX Конґрес Українців в Америці, „окупаційний московсько-комуністичний режим в Україні висилає закордон свої партійні делеґації з метою ширити заколот і розкладати українську спільноту у вільному світі. Тому Конґрес висловлюється рішуче проти будь-яких приязних контактів із такими висланцями совєтського режиму".

Закликаючи українську спільноту виявляти й демонструвати перед світом комуно - московські злочини супроти українського народу в минулому й сьогодні, IX Конґрес засуджує т.зв. культобмін, що його Москва використовує для підривних і пропаґандивних цілей у вільному світі, як теж відкидає як шкідливу совєтсько - московську концепцію політики коекзистенції.

Ми, українські політичні самостійницькі організації, визнаємо і здійснюємо ідеологічні принципи і політичні засади діяльности УККА, устійнені в статуті й постановах Конґресів і Ради Директорів УККА та кладемо ці принципи й засади в основу своєї співпраці з іншими самостійницькими організаціями, членами УККА. Ми завжди були й є готові співпрацювати льояльно з усіма українськими організаціями, як громадськими, так і політичними, при умові, що вони своєю практичною діяльністю, а не лише на словах, визнають ці основні принципи самостійницького національного руху.

Українські самостійницькі організації, які визнають демократичні методи політичної дії в житті спільноти, зокрема, дали доказ на останньому Конґресі УККА, що вони послідовно дотримуються цієї начальної засади своєї акції. Самостійницький табір найльояльніше співпрацював з усіми громадськими організаціями, зокрема з братськими Союзами й іншими громадськими організаціями, та уступав із своїх вужчих організаційних цілей в ім'я добра сконсолідованої дії в користь допомоги українському народові визволитися з-під комуністично - московської окупації. Ці організації пробували усією силою ідейних арґументів переконати до такої сконсолідованої праці і співпраці всі політичні групи, які на IX Конґресі вели нічим неоправдану тактику опозиції. На жаль, ці заходи тоді не дали успіху з тієї причини, що деякі опозиційні групи воліли вибрати тактику оборони тих кількох малих щодо членства груп, які вже віддавна проявляють таку діяльність, що в практиці є запереченням основних принципів статуту УККА і засадничих постанов Конґресів Українців в Америці, та яка змагає до переоцінки самостійницьких політичних позицій УККА по лінії т.зв. культобміну, приязних зустрічей із висланцями совєтсько - московського окупаційного режиму в Україні, „будування мостів" між українською еміґрацією і УССР, як „українською" державою та підмінення політики активної боротьби проти совєтсько - московського імперіялізму капітуляцією перед ворогом.

Самостійницькі організації співпрацювали в минулому і готові співпрацювати дальше на виразних демократичних підставах із кожною українською громадською чи політичною групою чи партією, якщо вони стануть на тій самій основі громадської і політичної діяльности з додержанням у практиці, а не тільки на словах, усіх ідеологічних принципів УККА.

УКРАЇНСЬКІ САМОСТІЙНИЦЬКІ ПОЛІТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ (ООЧСУ)

УКРАЇНСЬКА ГЕТЬМАНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ АМЕРИКИ (УГОА)

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ В ЗДА

СОЮЗ ЗЕМЕЛЬ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ — СЕЛЯНСЬКА ПАРТІЯ В ЗДА

УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ У ЗДА

АСОЦІЯЦІЯ б. УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ совєтського й інших тоталітарних режимів, в ЗДА

Ню Йорк, січень 1967 р.

„ЗБЕРЕГТИ ЗАПОВІТНИЙ СКАРБ!"

Голова Президії Українського Товариства Охорони Природи проф. М. Воїнственський у статтях в „Молоді України" за лютий домагається не лише шанувати чудову українську природу, фавну і флору, але „зберігати те, що ще не встигли знищити. Для цього він пропонує конче створити Природній заповідник у плавнях Дунаю, де гніздяться тисячі птахів, у тому й лебеді; створити відповідну інституцію, яка керувала б справами охорони природи в Україні; поширити Заповідник „Аскенія Нова"; домагається також запровадження спеціяльних викладів у вищих школах на тему „Основи охорони природи".

Овкленд і Сан Хозе, Каліф.

СІЧНЕВІ РОКОВИНИ

Вже другий рік Управа відділу УККА в Овкленді докладає всіх зусиль для гідного відсвяткування річниці проголошення Незалежности України 22 січня. Цього року за старанням управи відділу, а зокрема його провідних членів проф. Т. Лукача та п. С. Мрозівського мейори міст Овкленд та Сан Хозе проголосили день 22 січня Українським Днем. Мейор міста Овкленд прийняв у себе на авдієнції делеґацію відділу УККА в складі:: о. д-р А. Микита, парох української кат. парафії Непорочного Зачаття в Сан Франсіско, проф. Т. Лукач — голова відділу, п. С. Мрозівський — секретар та пан М. Кочан — скарбник відділу, як рівно ж були присутні дівчата в народній ноші: Марія Жарська, Зоряна Кульчицька та Віра Кочан. В неділю 22 січня з міської управи міста Овкленд повівав український прапор.

Також і в Сан Хозе мейор міста Роналд Р. Жаймс прийняв українську делеґацію на чолі з проф. Т. Лукачем, який вручив проклямацію. Мейор міста Роналд Р. Жаймс цікавився українськими проблемами та життям громади на терені міста.

Святочна академія відбулась в неділю 22 січня з належно приготованою програмою, завершенням якої була доповідь проф. Т. Лукача. Я. Б.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в суботу, 4-го лютого 1967 року у Львові, відійшла у Вічність на 88-му році життя Дорога МАМА

бл. п.

ПАВЛИНА МРИҐЛОЦЬКА

вдова по ст. раднику Скарбової Палати у Львові.
Похорон відбувся в понеділок, 6-го лютого 1967 року на Личаківське кладовище у Львові.

В глибокому смутку:
донька — ІРЕНА БЕРЕСТ з дітьми, зятями і внуками в Україні
син — ВОЛОДИМИР з дружиною ЛЮБОЮ в Трентоні, Н. Дж.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА буде відправлена у вівторок, 21-го лютого 1967 р. о год. 7:30 рано в церкві св. Йосафата в Трентоні, Н. Дж.

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. Юрія Мусія

складають 10.00 долярів на Український Католицький Університет у Римі.

Остап і Іванка ГАРАСОВСЬКІ
Шикаґо, Ілл.

З Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність дня 18-го лютого 1967 року після довгої і важкої недуги, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, на 77-му році життя наш Найдорожчий і Невіджалуваний

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО і КУЗИН

бл. п. ГРИГОР ЕВГЕН

ЯСТШЕМБЄЦ-ҐАШИНСЬКИЙ

уродженець і власник більшої посілости в Устю над Прутом, Зах. Україна, бувший довголітній службовик, а згодом адміністративний директор столових дібр Львівської Греко-Католицької Митрополії в Перегінську, бувший працівник „Свободи" і „Самопомочі" в Ню Йорку.

ПАНАХИДА за спокій душі Покійного буде відправлена в понеділок, 20-го лютого 1967 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, 129 Схід 7-ма вулиця.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок, 21-го лютого 1967 р. з того ж похоронного заведення о год. 9:30 ранку до церкви св. Юра, 22 Схід 7-ма вулиця, а відтак на кладовище Gate of Heaven, Hawthorne, N.Y.

Тяжким горем прибиті:

дружина — ІРИНА
донька — ХРИСТИНА
внук — ЮРІЙ
сестра — СТЕФАНІЯ ЯВЧИНСЬКА з ріднею в Польщі
шваґри — ЕВГЕН ЛИЦИНЯК
МАРІЯ і ЮРІЙ СТЕЦЬ з донькою АРІЯДНОЮ
кузинки — ІРИНА КОМАР з ріднею
БОГДАННА СИДОР-ЧАРТОРИЙСЬКА з ріднею
та ближча і дальша Рідня в Америці і Канаді

309 East 5th Street
New York, N.Y. 10003

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІСНИКІВ НА ЕМІҐРАЦІЇ ОБУЛІД ділиться зі своїм Членством сумною вісткою, що 18-го лютого 1967 р. відійшов з рядів нашого Товариства у Вічність на 77-му році життя

бл. п. ГРИГОР ЕВГЕН

ЯСТШЕМБЄЦ-ҐАШИНСЬКИЙ

б. управитель митрополичих лісових дібр у Перегінську.

ПАНАХИДА буде відправлена в понеділок, 20-го лютого 1967 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми, а ПОХОРОН — у вівторок 21-го лютого 1967 р. рано з церкви св. Юра.

Нехай чужа земля буде Йому легкою.

УПРАВА Т-ВА ОБУЛІД З УСІМ СВОЇМ ЧЛЕНСТВОМ

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 9-го січня 1967 р. в Дрогобичі, Зах. Україна, упокоїлася в Бозі на 73-му році життя наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ та СЕСТРА

БЛ. П.

Ольга з Сатурських ОСАДЦА

народжена в Тернополі, вдова по бл. п. о. МИХАЙЛІ

В глибокому смутку:

сини: МОДЕСТ з дружиною ЛЮБОЮ та внуками МОДЕСТОМ та ЮРІЄМ
МИРОН з дружиною БОГДАННОЮ та внуком РОМАНОМ
БОГДАН з дружиною ТАНЕЮ та внуками ІРМОЮ та КОРНЕЛЕМ
ЛЮБОМИР з дружиною ЗЕНОВІЄЮ та внукою ХРИСТИНОЮ
дочки: ВІРА з мужем ЕВГЕНОМ та внуками ЕВГЕНОМ та ЮРІЄМ
ХРИСТИНА з мужем
сестри: СТЕФАНІЯ ЗАРИЦЬКА з родиною
ЯРОСЛАВА ВИННИЦЬКА з родиною
брат: БОГДАН САТУРСЬКИЙ з дружиною
та вся рідня в Америці, Канаді і Україні.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

О. ВАСИЛЬ ПИЛИПЧУК

(1871-1941)

Воєнна хуртовина другої світової війни, анормальне життя, серед якого опинилась українська спільнота, спричинили не одну передвчасну смерть серед нашого громадянства. В нормальних обставинах такі люди могли б ще працювати та не одну цеголку вложити в спільне добро народу. Таких більш чи менш видатних діячів на церковному чи народному полі багато-багато.

Такою постаттю скромною, але рівночасно незвичайно талановитою і працьовитою був св. пам. о. декан Василь Пилипчук, що помер як вислужений декан журавенський і парох Любші 17-го лютого 1941 року. Злободенні обставини большевицької окупації не дозволили на належне відмічення його заслуг в пресі, тільки громада, серед якої він працював і для якої був всім і душпастирем і дорадником, зі сумом прощала свойого довголітнього під кожним оглядом приятеля і провідника.

Пок. о. Василь Пилипчук належав до тої ґенерації нашої провідної верстви, що від селянської стріхи, своїм особистим „я", небуденними спосібносями, працьовитістю та чесністю в житті, промощували собі шлях на почесний щабель провідника народного та знаходили пошану серед всіх, хто колинебудь мав з ними до діла. Вже як гімназійний учень тернопільської гімназії відзначався серед своїх товаришів розумом і зрівноваженою вдачею. Він був все активний в студентському житті і в народовецькій „Громаді", яка в своїх аналах записала таких визначних діячів як:: Іван Пулюй, Євген Олесницький, Олександер Барвінський та інші.

Після закінчення гімназії з відзначенням, він вписався на теологічні студії у Львові, що відповідало як його глибокій побожності і бажанню працювати для народу.

Під час студій молодий теолог Василь солідно поглиблював знання і працював громадсько, провадячи „війну" за українського духа в мурах Духовної Семінарії із тзв. москвофільською групою теологів, яка в тих часах була ще досить сильна. Василь Пилипчук був вибраний на голову студентської богословської організації „Читальні Богословів ім. о. Маркіяна Шашкевича". Вже після закінчення студій браг Василь Пилипчук ще перед свяченнями на священика активну участь в акції проти тзв. „баденівських виборів" 1895 року.

В тому самому році молодий абсольвент богословії одружився із Юлією Авдикович, дочкою о. М. Авдиковича, пароха Білоголовів, Зборівського повіту, отже в родині, яка мала вже світлі традиції і була посвоячена із Маркіяном Шашкевичем та Яковом Головацьким, о. Йосафатом Кобринським та іншими старими нашими священичими родами. Свою працю як священик почав о. Пилипчук на Поділлі в Білоголовах, де розгорнув широку просвітну та громадську роботу попри свої все солідно виконувані душпастирські обов'язки. В Білоголовах заложив першу в околиці щадничу касу „Райфайзенку" та інші товариства.

о. Пилипчук почав велику бджільну господарку, що стала взором для наших пасічників не тільки в околиці Зборівщини, але по цілій Галичині. Питома о. Пилипчукові солідність дала у висліді те, що він став найкращим знавцем цього шляхетного господарства. Як знавець різних мов купував собі фахову літературу і став дійсним авторитетом в пасічництві. Вже в 1913 році написав він „Підручник пасічництва", який миттю розійшовся. Коли почав виходити „Український Пасічник", о. Василь Пилипчук став його сталим співробітником. На прохання Пасічничої Секції при Сільському Господарі о. Пилипчук зладив друге видання своєї книжки з багатьма малюнками, в тому і власної конструкції вулика, яке вийшло 1930 р. у Львові п. н. „Практичний підручник пасічництва".

З вибухом першої світової війни о. Василь Пилипчук мусів покинути Білоголови. За свою ревність і повну посвяти працю для своєї Церкви і Народу о. Пилипчук був арештований поляками в 1919 році і посаджений в сумної слави тюрмі „Бриґідки" у Львові.

Після звільнення із Бриґідок, о. Пилипчук одержав парохію Любшу. Там заложив всі народні інституції, читальню „Просвіти", споживчу Кооперативу і „Сільського Господаря", станиці „Маслосоюзу". У всіх тих підприємствах спершу мусів бути майже всюди сам у проводі та постепенно підховував молодих спосібніших селян, які перейняли згодом пости книговодів, справників, голов Надзірних Рад.

О. Пилипчук належав теж майже до всіх повітових господарських інституцій та просвітніх Товариств. Його бистрий ум, практичний і спокійний підхід до кожної справи, були в кожній інституції тим незаступимим авторитетом, який так дуже був потрібний нашому організованому життю. О. Пилипчук був священиком тої славної і незвичайно солідної ґенерації священиків, сівачів слова Божого, що рівночасно були щирими народними провідниками. Глибока освіта, любов до книжки, давали у висліді такий великий засіб знання, що не було теми, на яку з ним не можна було б говорити.

О. Пилипчук був соборником, все цікавився історією і особливо історією Церкви, яку знав досконало як всесвітню так і свою рідну. Все з тугою очікував тої хвилі, коли щезне Збруч, він дочекався вправді, та не з'єднення вільних українських земель, але насильного дальшого уярмлення. З того, що прийде, здавав собі справу, „знаю — казав коротко перед смертю, — що буде гірше, але буде інакше", бо так надоїло було польське насилля на кожному кроці.

Болів над тим, як ним виховану молодь забирали на службу молохові. Замикаючи свої струджені очі, він відходив із свідомістю того доброго Слуги Божого, що вірно трудився для Церкви і Народу, і полишив по собі добру пам'ять.

Нехай ці рядки з нагоди 25-ліття смерти ревного душпастиря, великого громадянина, будуть вдячною згадкою від тих, що його знали, любили і шанували за його великі і шляхетні прикмети ума і добрячої душі.

В. Журавенський

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Додатковий Фонд Відшкодування Високого Комісаря ОН в Женеві

1. Високий комісар ОН для справ втікачів у Женеві одержить від уряду Німецької Федеративної Республіки додатковий фонд у висоті 3.5 мільйона нім. марок для допомоги особам, що їх переслідував нац. - соціялістичний режим з причин їхньої національности.

2. Гроші призначені спеціяльно для осіб, які не одержали допомоги з попереднього фонду Високого комісаря, бо 1 жовтня 1953 р. вони не мали „статусу втікача".

3. Допомогу з нового фонду можуть одержати тільки особи переслідувані з національних причин, що були позбавлені волі щонайменше три місяці — в тюрмах, конц. лаґерах чи в інших лаґерах, де умови були подібні до тюремних, а також особи, яких члени найближчої родини (чоловік чи діти) втратили життя внаслідок переслідування.

Треба мати на увазі, що одержати допомогу з цього фонду можна, якщо:

а) дана особа посідала статус втікача, але втратила його ще перед 1 жовтня 1953 р., приймаючи громадянство країни, в якій вона тоді жила, або:

б) щойно після 1 жовтня 1953 р., (але не пізніше як 31. 12. 1965) одержала статус втікача згідно з Женевською конференцією.

4. Особи, що належать до цих категорій, повинні внести прохання до Секції відшкодування при уряді Високого комісаря в Женеві найпізніше до 30 вересня 1967 р. Формуляр на одержання допомоги з цього фонду можна одержати в місцевих представництвах Високого комісаря в даних країнах або через Европейське Представництво ЗУАДК.

5. Відшкодування з цього фонду не можуть одержати особи, які:

а) вже перед тим одержали допомогу з попереднього фонду Високого комісаря, чи якогось іншого уряду;

б) з якихось причин не одержали такої допомоги, хоч мали статус втікача на день 1 жовтня 1953 р., напр. особи, що були вивезені на примусові роботи, чи були в полоні і внаслідок переслідування втратили здоров'я та стали непрацездатними. Також особи переслідувані з політичних, релігійних і расових причин не можуть дістати допомоги з цього фонду.

6. Особи, що внесли прохання до БФА в Кельні на підставі нового закону (стаття УІ, точка 4), які не мали статусу втікача на день 1. жовтня 1953 р., можуть ставити ще додаткове внесення до Високого комісаря в Женеві за втрату волі або життя їх найближчих у родині (чоловіка, згл. жінки чи дітей).

7. Коли ходить про нормальне відшкодування для осіб, які внесли подання до БФА в Кельні до 30 вересня 1966 р., то вони мусять, найпізніше ддо 31 березня 1967 р., внести до БФА докази їхнього переслідування і втрати здоров'я. Щоб не втратити цього реченця, просимо всіх заінтересованих вже в найближчих днях вислати до БФА в Кельні принайменше докладний опис переслідування та життєпис і при цьому подати докладні дані про втрату здоров'я внаслідок переслідування, про хвороби, якими дана особа тепер хворіє і про статус втікача. Це все мусить бути зроблене в формі нотаріяльного зізнання. Було б також вказаним докладно заповнити формуляри БФА-у. Цей реченець стосується також всіх осіб, що вже давніше, тобто до 31 грудня 1962 р., внесли прохання про відшкодування, але дотепер ще не дали докладного життєпису і опису переслідування до БФА.

Особи, що цього до 31 березня 1967 не виконають, втратять право на відшкодування.

За докладнішими інформаціями в повищих справах просимо звертатися до Европейського Представництва ЗУАДК на адресу:

Vereinigtes
Ukrainisch - Amerikanisches
Hilfskomitee e. V.
8 München 2, Augustenstr. 46/III
Европейське Представництво
ЗУАДК

Розшуки

ПОШУКУЮ:
ЯКОВЕНКО АННУ ПЕЛ., ЯБЛУНІВСЬКУ ТЕТЯНУ МИХ.
Прошу обізватися на адресу Тетяна Сень.
T. Sen
169 N. Main Street
Blackstone, Mass.

„ВИСТАВКА НА ДОЛОНІ"

Пенсіонер - учитель у Жмеринці Михайло Маслюк прославився мініятюрними виробами з золота, срібла та ін. цінних металів. Найновіша його праця — це мініятюрна „Виставка": на людській долоні вміщується аж 115 експонатів. „Рад. Україна" з 7 лютого повідомляла, що крізь побільшуюче скло видко: „Біля входу на її територію арка з численними візерунками на колонах і заклик: „Ласкаво просимо!"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1967 р.

ГЕММОНД, Індіяна. Річні загальні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 107 Відд. о год. 7-ій веч. в залі при церкві УПЦ св. Михаїла при 7035 Columbia Ave. Прохаємо всіх членів обов'язково прибути. — С. Долошицький, секр.

НЕДІЛЯ, 5-го БЕРЕЗНЯ 1967 р.

МІННЕАПОЛІС, Мін. Річні загальні збори Т-ва Запорожська Січ — 385 Відд. о год. 4-ій по пол. в школі св. Константина. На порядку: звіт Управи та Контр. Комісії, дискусія, вибір нової Управи, побажання членів до Управи. Просимо членів прибути точно на ці збори. — В. Лісович, гол., Яр. Карп'як, секр.

АКРОН, Огайо. На річних зборах Б-ва Сош. св. Духа — 295 Відд., 22 січня вибрано таку управу на 1967 рік: Т. Кост, гол., С. Москалюк, заступ., С. Мотрович, кас., Н. Дросик, заст., В. Пулк, секретар, В. Лесняк, заст., П. Яцечко, П. Ґайда і Н. Іванищук — Контр. Комісія. І. Голубка, С. Матчишин і Л. Олійник — надзирателі хворих. Братські збори відбуватимуться третьої неділі по першім. — Т. Кост, пред., С. Мотрович, кас., В. Пулк, секретар.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
на стейт і місто Ню Йорк
ОБЛАСНОГО ОРГАНІЗАТОРА

Постійна праця, життєве, акцидентове і соціяльне забезпечення, пенсійний фонд й інші уряднечі управнення. Платня по умові. Зголошення з коротким життєписом слід післати на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
81-83-Grand Street, Jersey City, N.J.
ПРИЙМЕ НЕГАЙНО

ВІЛКС БЕРРІ і ОКОЛИЦЯ!
В суботу, 25-го лютого 1967 року
о год. 7-ій веч.
в ДОМІ П. ОЛЬГИ МАЛІЩАК
при 53 High St. (corn. Crest), Wilkes Barre, Pa.
— відбудуться —
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНС
Округи Вілкс Беррі

В зборах повинні обов'язково участь взяти Відділові Урядовці, Конвенційні Делеґати і представники наступних Відділів:

Нентікок — 29, 319; Бреслав — 30; Вілкс Беррі — 99, 223, 278, 282; Едвардсвил — 169; Сейр — 236.

Загальні Збори попередить короткий
СЕКРЕТАРСЬКО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КУРС
який розпічнеться точно о год. 3-ій по пол. під тою самою адресою.

Участь в курсі всіх секретарів, заступників та кандидатів на секретарів і організаторів — обов'язковий.

У зборах і курсі візьмуть участь:
Іван КОКОЛЬСЬКИЙ, головний касир і
Степан ГАВРИШ, гол. радний і обл. організатор УНСоюзу.

До участи в зборах запрошується членів і все місцеве Українське Громадянство.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:
Василь ВАЛҐУН, голова — Василь СТЕФУРИН, секретар

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТАРЗАН, Ч. 5764. Ватажок оповідає...

— Я називаюся Мока, ватажок, — сказав тубілець. — Прошу пробачити моїм людям, вони роздратовані внаслідок... атаки!

Тарзана завели до королівської халупи. Там подали йому закуски і напої, але все таки тривало напруження.

Моко дрижав від згадки про це. — Мушу вам оповісти про атаку... Це було страхіття!